

The Project Gutenberg eBook of Bartholdus Simonis, by Evald Ferdinand Jahnsson

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Bartholdus Simonis

Author: Evald Ferdinand Jahnsson

Release date: August 23, 2005 [EBook #16584]

Most recently updated: December 12, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BARTHOLDUS SIMONIS ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe.

BARTHOLDUS SIMONIS.

HISTORIALLISS-ROKANTILLINEN NÄYTELMÄ KOLMESSA NÄYTÖKSESSÄ.

Kirjoittanut
Evald Ferd. Jahnsson.

Ensimmäisen kerran julkaistu 1881.

JÄSENET:

BURMEISTER, evesti.
BARTHOLDUS SIMONIS } lukiolaisia.
KAARLE OLAVI }
JÖNS BARRUS, porvari Wiipurissa.
FLASCHENDORFF, ravintolan isäntä.
GERBERT.
ANNA.
AMALIA.
Maisteri ALCMANNUS.
PRIITA PÖYRIÄINEN, vanha porvarin leski.
Lukiolaisia, Porvareita, Naisia ja Sotureita.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Näyttämö kuvaa: kapeaa rannikkoa. Vasemmalla näkyy osa Wiipurin kaupungin muurista, joka tässä tekee polven. Muurissa portti ja portin molemmilla puolin muurin päälle rakennettu ampumatorni. Kauemmas vasemmalle näkyvät muurien ylitse ylikerrat Wiipurin linnasta, jonka ikkunat ovat valaistut. Oikealla ja takana meren pinta. Rannalla, vastapäätä porttia, suurenmoinen vene, jonka mastossa liehuu Ruotsin lippu.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Anna, Bartholdus Simonis ja Jöns Barrus.

Anna (tulee hiljaan hiipien vasemmalta, varovasti katsoen eteensä).

Jöns Barrus (seisoo kivääri olalla vallilla ampumatornin takana, niin ett'ei hänen ensinkään sovi nähdä mitä tässä kohtauksessa tapahtuu).

Bartholdus Simonis (upsierin hattu päässä ja miekka sivulla, mutta muutoin siviilimiehen puvussa, seuraa Annan jälkiä. Vähän ennen kuin Anna on ehtinyt portin kohdalle huudahtaa Bartholdus hiljaan):

— Anna!

Anna (pysähtyy säikähdyksestä ja katsoo taaksensa)

— Bartholdus!

(Katsovat hetken toinen toisiinsa.)

Bartholdus Simonis.

Kuinka sinä, Anna, näin myöhään olet ulkona ja ihan yksin?

Anna.

Yö oli niin tyyni ja kaunis ... taivas sinertävi niin merkillisen kirikkaana... En saanut lepoa kammarissani... Mutta sinä Bartholdus?

Bartholdus Simonis.

Näin sinun tuolta linnan ikkunasta (*viittaa kädellensä linnaan, josta silloin tällöin kuuluu soitannon ja hurra-huutojen ääntä*) enkä voinut hillitä sydäntäni, joka minua käski käymään sinun luokses... Nyt, Anna, pitää sinun antaman minulle se ratkaiseva vastaus, jota olen pyytänyt sinulta: jos alati tahdot olla minun? Sallimus itse saattoi sinun puheilleni!

Anna (arasti).

Vastaus? Ei puhuta siitä asiasta, Bartholdus!

Bartholdus Simonis.

Älä kiellä, Anna! Elämäni kohtalolle tahdon täyden selvon! Paljon selkenivät ajatukseni tuolla linnassa, kuullessani Burmeisterin ylevät sanat ja vastaan-ottaissani häneltä tämän miekan. Mutta tyystin katsoen on kuitenkin kaikki minulle epäselvänä siksi että saan tuon toivotun vastauksen sinulta... Se on oleva valkeuden valo taikka pimeyden pimeys onnelleni!

Anna.

Mitä sinä miekalla? Sopiiko papiksi pyrkivän kantaa miekkaa?

Bartholdus Simonis.

Ei — mutta minä olenkin nyt sotilas. Vaan anna minulle vastaukses Anna! — Taikka voisiko tuo olla sinulle vaikeata? Etkö muista mitä jo lapsuudessas sanoit minulle? Vuosi vuodelta kerroit sitte saman

sanoman: että minä olen sinun sydämellesi rakas.

Anna.

Se oli lapsuudessani.

Bartholdus Simonis.

Lapsuudessasi? — Onko siitä tuskin kuukautta kulunut kuin kuiskasit minulle samaa?

Anna.

Se oli silloin.. — Silloin rakastin sinua.

Bartholdus Simonis.

Silloin! — Mutta nyt? Olisitko tämän viime kuukauden kuluessa luopunut rakkaudestas? Et kuitenkaan? —

Anna (on vaiti ja katsoo maahan).

Bartholdus Simonis.

Vastaa Anna! — Mutta älä vastauksellasi vuodata kuoleman myrkyä sydämeeni! — Etkös enää rakasta minua?

Anna.

En... En taida sinua rakastaa, Bartholdus!

(Hän kiiruhtaa takaisin vasemmalle.)

TOINEN KOHTAUS.

Bartholdus Simonis ja Jöns Barrus.

Bartholdus Simonis (katsottuaan pitkään Annan jälkeen).

Hän ei enää rakasta minua! Haa! Parempi on minun levätä tuolla aaltojen helmassa kuin elää ilman hänen rakkauttansa ... — minä onnen heittäjä! — *(Hän astuu tulisesti muutaman askeleen rantaa kohti, pysähtyy sitte äkisti, painaa otsansa käsiinsä ja jääpi siihen asemaan muutamaksi hetkeksi. Soittoa kuuluu linnasta.)* — ... Mutta tuo soitto, joka kuuluu linnasta ... mitä puhuu se minulle? — Eivätkö nuo säveleet muistuta minua tehdystä valastani? Eivätkö ne kuiskaa, että elämälläni on jalo päämaali jäljellä, vaikka heittikin Anna rakkautensa? — Oi! pyhä synnyinmaa! Sinulle täst'edes kokonansa tahdon elää! Sinä olet se morsian, jok'et petä! —

(Viime sanoja sanoessaan on hän käynyt niin paljon oikealle, että Barrus näkee hänen).

Jöns Barrus.

— Halloh! — Kuka se siellä on? —

Bartholdus Simonis.

— "Kuningas Kaarle Kustaa ja Wiipurin kaupunki!" — Eivätkö ne ole tunnussanat tänä yönä, itse Burmeisterin antamat? —

Jöns Barrus.

Ovat kyllä, mutta kukapa se sitte on?... niin ikään tarkemmin selitettynä? —

Bartholdus Simonis.

Hyvää yötä! Ettekö te tunne minua herra Barrus? — Bartholdus Simonis, teidän talossanne kolme vuotta asunut.

Jöns Barrus.

No hiisi vieköön poika! Sinäköhän siellä tapas mukaan käyt mietiskelemässä ja vanttiseeraamassa taikka mitenkä sitä oikeastaan sanotaan! Luulin sun olevan linnassa. Eikö siellä enää Burmeisterin olut virtaa, koska sieltä yhä vielä kuuluu pelin ja soiton ääntä?

Bartholdus Simonis.

Virtaa kyllä — vaan ei minulle. Minä sain jo tarpeeksi. Ahtaalta tuntui minusta ilma siellä, en saanut kauemmin rauhaa, vaan läksin tänne avaran taivaan alle tätä ihmeen ihanaa ilmaa ihailemaan!

Jöns Barrus.

Älä sano "ihmeen ihana", poika! Tämä yö on yhtä ikävä ja kolkko kuin aika yleensä. Ohhoh! mitkä ajat! Mitkä synkät, levottomat ajat! Vihollinen on taas maassa mellastamassa, taas uhkaa hän tätä maamme etuvarustusta Wiipuria — joka, Jumala paratkoon, tätä nykyä on hyvin huonosti varustettu! mutta meidän maan omat sotilaat ovat maasta pois — kuninkaan luona, tiesi missä, mutta varmaankin kaukana.

Bartholdus Simonis.

Älkää surko, herra Barrus! Onhan meitä miehiä täällä Suomessa tarpeeksi asti maamme suojelemaan! Tekin esimerkiksi — ja minä; ai'onpa minäkin näyttää, ett'ei Jumala turhaan ole luonut minulle kaksi vahvaa käsivartta ja sykkivää sydäntä rintaani!

Jöns Barrus.

Sinä poika! Älä sekoita joutavia näin tärkeään asiaan! — Ohhoh mitkä ajat kuitenkin! Vanhan rehellisen porvarin, niinkuin minun, pitää nyt yöt päivät vartioita muurilla taikka parannella Wiipurin vanhoja, lahonneita valleja ja sotavarustuksia, — ja päälle päätteeksi antaa viimeiset ropot ja tavarat kruunulle! — Jos sinulla on hevonen — sitä kohta tarkastetaan ... kaikin puolin tarkastetaan. Jos kelpaa; — annappas pois rakuuna-hevoseksi! Jos ostat uuden — anna taas pois! Vanhan saat takaisin, jos on se jostakusta syystä joutunut riviöksi, niin ett'ei enää kelpaa muuksi kuin suden paistiksi! — Sattuu löytymään verkaa puodissas — no se pitää maksutta, tuon tyhjän, tyhmän kretiitin nojassa jätettämän kruunulle vaatevaroiksi! Voi, hukka perii minun ja muut köyhät kauppiat! — Lähde poika rukoilemaan Jumalalta parempia aikoja!

Bartholdus Simonis.

Parempia aikoja! Eikö tämä aika surullisuudessaan ole ihana ja jalo aika? Eikö se anna jok'ainoalle, vieläpä köyhimmällekin suomalaiselle tilaisuutta osoittamaan vilpitöntä isänmaan rakkautta, eivätkö kunto ja miehuus nyt pääse esille, jalot mietteet ja jalo tahto näkyviin? Älkää siis vaikeroitko, Herra Barrus! — Ne alttiiksi antamanne korkealle kruunulle ja kuninkaalle, joista äsken puhuitte, ne ovat mitä ihanimmat ja kauniimmat lahjat isänmaalle! Iki-iloa ne tuottavat sille ja teille itsellenne kunniaa ja siunausta! — Nuo vaivanne muureja vartioitessanne ja valleja korjatessanne, ne kaunistavat teitä ja tulevaisuus suopi teille ja kaikille hartaille isänmaan ystäville kiitollisuuden lakastumattoman seppeleen palkinnoksi. Eikö se ole jalo palkinto, herra Barrus? Eikö sellaisen palkinnon edestä voisi tehdä vaikka ihmeitä?

Jöns Barrus.

Sinä tosin et puhu väärin, nuori ystäväni, mutta pelkään toki, että pääsi on pyörähtänyt paikaltaan! Jätä sellaiset mietteet! Sinä olet vielä lapsi!

Bartholdus Simonis.

Älkää sanoko niin! Enkö ole nähnyt vuosikausia yhdeksäntoista laskevan ijankaikkisuuden hautaan, enkö sillä ajalla ole kerjennyt yhtä ja toista näkemään, ehtinyt yhtä ja toista oppimaan, muun muassa tuonkin jalon opin, että kuin äiti Suomi on vaaroilta piiritetty, silloin on jokaisen Suomalaisen velvollisuus käydä häntä suojelemaan!

Jöns Barrus.

Pikamielinen nuorukainen! Ryhdy taas — se on mun neuvoni — kirjoihin, jotka te sodan vimmasta vimmatut lukio- ja koululaiset heititten itsellenne ja maallemme vahingoksi. Minä tiedän, että isä aikomus oli saada sinusta pappi. Hurskasta Herran palveliaa hän sinusta toivoi — muista se! — Minäkin olen sinun niinkauan tuntenut, että minussakin on syntynyt toivo elää siksi, kunnes kuulen sinun puusäkissä pauhaavan.

Bartholdus Simonis.

Pappi! Pappia ei minusta konsanaan synny, siksi en sovi — ja kirjat olen nyt heittänyt ikuisiksi ajoiksi. En kirjoissa löytänyt sitä nestettä, jota mieleni himosi eivätkä kirjalliset viisaudet viihdyttäneet aaltoilevaa sydäntäni! (*tarttuu miekkaansa.*) — Tässä on se kirja, joka tästälähin on oleva seuraajani, mihin menen, kussa kuljen! Itse evesti Burmeister antoi sen minulle. Väkevästi niinkuin ukkosen jyske

kajasivat tämän jalon linnanherran sanat korvissani, ne tunkivat sydämeni pohjaan ja sytyttivät tunteideni tulen leimuamaan ja minä vannoin kantaakseni tätä miekkaa kunnialla ja rehellisesti. Samaten teki kaksitoista kumppaliani, joita samat tunteet viehättivät kuin minua. — Minä en enää ole mikään lukiolainen, herra Barrus, en lapsi, vaan vannonut soturi — vänrikki Bartholdus Simonis! —

Jöns Barrus.

No Jumala paratkoon, mitä kuulen! Onko mailma peräti väärin puolin? — Kyllä tuo Burmeister jalo sotilas on — sitä ei käy kieltäminen — ja kyllä sotilaita tähän aikaan tarvitaan, mutta emme ilman pappeja kuitenkaan voi tulla toimeen! Pitäisi hänen ajatteleman että köyhä ja syntinen sielumme ennen kaikkia tarvitsee ravintonsa! (*Aurinko nousee ja valaisee näyttämön*) — Vaan jo nousee aurinko.

Bartholdus Simonis.

Se on toivon aurinko minulle! Yhtä kauniisti kuin se nyt kultaa lahdet ja rannikot tuolla, on se myös kultaava minun tulevaisuuteni — olkoon sitte kunnian taikka veren purppura-värillä!

Jöns Barrus.

Nyt avaan käskyjen mukaan portin. — Burmeisterilla on varmaan tuolla veneellä joku erityinen tarkoitus, koska pääsö siihen pitää olla vapaa auringon noustua. — Siis portti auki! (*Hän menee alas muurilta, avaa portin ja lähestyy Bartholdoa*). — Hyvä vänrikki Bartholdus — minä olen teistä toivonut pappia, mutta koska se toivo nyt meni hukkaan — niin tulkoon teistä kelpo kenraali!

Bartholdus Simonis.

Olkoon menneeksi — kiitos toivotuksestanne vaikka vähempäänkin tyydyn! Ei rinnassani tällä hetkellä löydy muuta toivoa, kuin se että pian saisin taistella, näyttääkseni ett'en ole huonompi heitä, jotka sankarkuninkaamme seurassa käyvät urhoitten ja voiton loistavaa tietä! —

Jöns Barrus.

Puheenne kyllä kuuluu kauniilta, mutta olisi toki tuo jalo kuninkaamme voinut pitää vähän parempaa huolta tästä Wiipurin kaupungista ja ajatella, että...

Bartholdus Simonis (keskeyttäen).

Hänkö ehtisi kaikkia ajattelemaan! Voitteko pyytää sitä? Eikö tuhannen painavampaa tointa raskautta hänen mieltänsä! Ja mitä huoleen tulee — eikö hän kaupungista pitänyt huolta, kuin jätti sen itse kaupunki-miesten suojeltavaksi? — Vai kuninkaanko olisi pitänyt tulla tänne teidän vaimojanne, lapsianne ja tavaroitanne vartioitsemaan? Hänenkö teidän vallejanne olisi pitänyt korjata ja parannella teidän huoletonna ollessanne? Ken uskaltaa vaatia sellaista? — Herra Barrus! Kuningas ei milloinkaan olisi voinut tehdä jalommin kuin hän teki. Eikö hän selvästi kirjoita, että hän "vakaasti luottaa tämän kaupungin porvarien isänmaallisuuteen niinkuin kelpo miesten ainaki?"

Jöns Barrus.

Totta puhut, nuori ystäväni; ihan niin hän kirjoitti. Jumala siunatkoon jaloa kuningasta Kaarle Kustaata! Hänestä ei ole muuta kuin hyvää sanomista ja kuumassa hän lienee tänäkin hetkenä! — Hm ... kyllä kai hän teki mitä taisi. Eikä hänen luottamuksensa meihin Wiipurilaisiin pidä tuleman häpeälle — sen vakaasti uskallan sanoa! — Peijakas sentään! Minä tosin jo olen tullut vanhaksi, mutta kuitenkin voin valvoa, vartioita syntymäkyläni vallilla yhden, vieläpä useammankin viikon! Enkä luulisi liioin vapisevani, vaikka vihollisen silmänterääkin pitäisi katsoa.... Mutta toisesta asiasta toiseen... (*Salaan Bartholdolle*). — Jos oikein olen älynnyt, niin ei tämä nuori soturi katso aivan kylmäkiskoisesti tuota pormestarimme kaunista Annaa? He .. he ... he.... Tuon uuden pormestarimme tytärtä?... Minä tarkoitan pormestaria N:o 3.

Bartholdus Simonis (punastuen).

Mitä puhuttekaan? Tiedätte ... se tahtoo sanoa olette ehkä kuulleet Annan ylpeydestä kerrottavan?... Hän tuskin katseleekaan aatelittomia nuorukaisia!

Jöns Barrus.

Mutta te sen sijaan katselette häntä oikein mielellänne. He ... he...

Bartholdus Simonis.

Mistä syystä niin arvelette?

Jöns Barrus.

Ovatpa minulla silmät, vaikka ovatkin vanhat! Kun tuo korea, ihana neiti Anna tuli puotiini joitakuita kauniita Saksan kankaita ostamaan, taikka milt'ei ostamaan, niin kuitenkin silmäilemään, ja sinä, nuori sankarini, samassa satuit kulkemaan ohitse, enkö nähnyt mitkä tuliset silmäniskut loit — Saksan kankaihini! He! he!... he!..

Bartholdus Simonis.

Te olette erhettynyt, herra Barrus!

Jöns Barrus.

Aivan olenkin, sillä varmaan arvelin, ett'eivät minun Saksan kankaani teitä, nuori herrani, paljon viehättäneet! He! he! — Taas kirkossa kuin istuitte — enkö huomannut kuinka silmänne tulta leimahtaen....

Bartholdus Simonis (keskeyttäen).

Kirkossakin olette erehtynyt, herra Barrus!

Jöns Barrus.

Ehkä olenkin, mutta tuo verekäs väri teidän poskillanne kuitenkin todistaa, ett'en olekkaan erhettynyt. No olkoon sen asian laita miten tahansa! En pyydä sekaantua nuorten ihmisten sydämen asioihin. Sen vaan tahdon sanoa, että tuo nuori, ihana Anna viime aikoina... (*keskeyttää lauseensa teeskennellyllä yskällä*).

Bartholdus Simonis (äkisti).

Mitä hänestä? Oletteko... (*keskeyttää lauseensa. Hetken kuluttua, huolimattomasti*) — Jos teitä miellyttää puhua hänestä, niin puhukaa vaikka enemmänkin!

Jöns Barrus.

Josko minua miellyttää ... teille se on yhden tekevä? Eikö niin?

Bartholdus Simonis.

Aivan!

Jöns Barrus.

Niin .. tietysti onkin! — Mutta sen nyt tahdon sanoa, että tuo nuori Anna viime aikoina on paljon muuttunut. Mikä hänellä lienee vaivana? Öillä kuin vallilla vartioitessani katselen sinne tänne, olen usein ihmeekseni nähnyt hänen ulkona ypä yksinänsä katuja ja — mikä merkillisintä! — kaupungin etuvarustuksia kiertämässä. Päälepäätteeksi näyttääpi hän aina niin levottomalta juur' ikäänkuin pelästynyt kyyhkyinen ja vavahtaa kuin lintu pienimmästäkin hälinästä — (*lyö Bartholdoa ystävällisesti olkapäähän*). — Pitäkää, jos mahdollista, häntä silmäinne alla! Te ymmärrätte, nuori ystäväni, sellaiset asiat paremmin kuin minä vanha kantopehko!

(Hän menee portin lävitse kaupunkiin).

KOLMAS KOHTAUS.

Bartholdus Simonis, jälkeensä Anna.

Bartholdus Simonis.

Haa! — Mitä kuulin! — Se ei siis ollutkaan sattumuksesta kuin hänet kohtasin näin sydänyöllä! — Mutta mitä merkitsevät nämät hänen kummalliset retkensä, mitä tarkoittanee hän niillä?... Ihanteleeko hän luonnon kauneutta? — Eikö ole luonto säteilevän auringon loistaessa suloisempi, miellyttävämpi kuin yösydämellä?... Vaeltaako hän raittiin ilman nautinnassa? Eikö raitista ilmaa löydy muurien sisäpuolla, ett'ei hänen pelon ja pelästyksen omana tarvitse hankkia sitä ulkopuolla kaupunkia? — Taikka etsiikö hän yksinäisyyttä? Eikö hänellä yksinäisyyttä ole kodissansa tarjona? — Ei! ei! Hän ei etsi yksinäisyyttä, vaan päin vastoin... (*katsoo oikealle*) — .. Mutta mikä kahina tuolla! — Haa! Hän se onkin, joka siellä tulee vaaleana kuin talven vaippa ja levottomana kuin murhamiehen mieli! Nyt tahdon noudattaa Barrus ukon kehoitusta...

(Hän vetäiksee portin holviin. Anna tulee oikealta pitkin vallin juurta epävakaisilla askelilla, katsellen

levottomasti ympärillensä).

Anna.

Pian jo lähestyy aika, jona meidän piti toinen toisemme kohdata...
Aurinko jo kohoaa puitten latvoille...

Bartholdus Simonis (itseksseen).

— Kohdata jonkun! Hänellä siis on liittolainen... Sitä aavistin.

Anna.

Onnen sattuma auttaa minua. — Portti on auki, avain on suulla. Mun pitää tehdä hänelle mieleksi. (*Hän on lähestynyt porttia ja ottaa avaimen pois suulta*). Tässä siis on se välikappale, joka on tuottava selkoa onneni salaisiin kohtaloihin! — Oi Jumalani, kuinka sitä hetkeä odotan!

Bartholdus Simonis (itseksseen).

Hän otti avaimen portista! Mikä lieneekään tarkoituksensa näin eriskummallisella työllä?

Anna.

Lupaukseni täytän... Hänelle sen annan.. Onneni riippuu siitä, että hän saa tämän avaimen... Nyt ilmaisee hän minulle salaisuutensa ja sanoo kuka hän on.

Bartholdus Simonis.

Kaupungin portin avaimen antaa hän eräälle miehelle, jota hän ei edes tunne! Haa! — kauhea aavistus heräjä rinnassani!

Anna (katsoo sattumalta portin holviin, huomaa Bartholdon ja peräytyy säikähdyksissä).

Bartholdus Simonis (tulee esiin ja katsoo syvästi Annaan).

Anna (itseksseen).

Bartholdus taas askeleitani väijymässä! (*Ääneensä, pilkaten*). — Te herra Simonis! Onko teistä tehty portin vartia?

Bartholdus Simonis.

Anna parka!

Anna (ylpeästi ja vihaisesti).

Soo! Minäkö parka teidän edessänne! Ylpeytenne nousee virkanne ja pukunne kanssa!

Bartholdus Simonis.

Anna parka! En voi olla sinua surkuttelematta!

Anna.

Te ... surkuttelette — minua! Onpa se ylen armollisesti tehty teiltä, herra Simonis! Voisipa luulla, ett'ei teinin haarasäkki milloinkaan ole roikkunut teidän selässänne ja tuskin voipi ajatella, että tuollainen porttisankari on syönyt armoleipää isäni pöydältä!

Bartholdus Simonis.

En olekkaan syönyt armoleipää, Anna! Rehellisesti tein työtä ruokani edestä eikä ollutkaan mikään helppo työ saada sivistyksen siemenet juurtumaan teidän veljenne mieleen sillä tietänette, neiti Anna, ett'eivät hänen järkensä ja ylpeytensä ole yhden puntarin punnitsemat.

Anna (katsoen vihalla ja ylpeydellä Bartholdoon).

— Kerjäläisparjaaja!

(Hän kääntyy pois ja aikoo mennä portista sisään).

Bartholdus Simonis (estää Annaa menemästä).

— Ei askeltakaan Anna. — Minä kiellän sen!

Anna.

Minkä arvon nojaan pystytätte kieltonne? Portin-vartianko?

Bartholdus Simonis.

Tehdyn päätökseni nojaan!

Anna.

Minkä päätöksen olette sitte tehnyt? Hyvin taitaaksenne läksynne vai minkä? — Vaan se on totta! Te ette enää olekkaan lukiolainen. Ha! ha! ha! — Tuo tupsuhattu ja tuo miekka teidät muutti soturiksi! — Vaan päätöksenne?

Bartholdus Simonis (vakaasti).

Olen päättänyt estää sinua, Anna, menemästä kadotuksen kitaan, suureen onnettomuuteen joutumasta.

Anna.

Teillä on vallan armelias mieli, herra Simonis, ja päätöksenne on hyvin kaunis, mutta, surkuteltavasti kyllä, aivan tarpeeton!

Bartholdus Simonis.

Se ei ole tarpeeton! Säälittä en voi nähdä, että umpisilmin käyt jonkun kunnottoman hylkiön toimia!

Anna.

Käyn kunnottoman hylkiön toimia! — Pyydän että jätätte tuollaiset soimaukset, herra sotilas, sillä ne koskevat kunniaani!

Bartholdus Simonis.

Minäkö soimaan sinun kunniatas Anna! Oi! että se olisikin vaan ollut soimausta! (*Matalammalla äänellä*) — Laskeeko se nuori nainen arvoa kunniaansa, joka yökaudet hiipii kaupungin katuja pitkin taikka — sitä pahempi — juoksentelee vallien ja muurien ulkopuolella?

Anna.

Ah! (*Itsekseen*) — Olisiko hän todella vakonut minua?

Bartholdus Simonis.

Sano, Anna, kuka on se hävytöin mies, joka sinua on pyytännyt varastamaan avaimet kaupungin porteista?

Anna.

Avaimet? Mitkä avaimet? (*Itsekseen*). — Olisiko hän senkin havainnut?

Bartholdus Simonis.

Sen avaimen, jonka äsken otit portista ja kätkit huivisi alle. Mikä on tarkoituksesi sillä?

Anna.

Vaikk'en ole teille, herra vänrikki, vastauksen velassa, niin tahdon kuitenkin sanoa, että isäni käski minun sen tuomaan hänelle.

Bartholdus Simonis.

Nyt et puhu totta, Anna! Isäs on ylen kunniallinen mies antamaan nuorelle tyttärellensä niin kelvottomia käskyjä!

Anna (harmissaan).

Olisiko teillä jotakuta oikeutta vaatia minulta totuutta? Eikö ole se luonnollista ja kohtuullista, että lasken vähäsen pilkkaa sellaisen narrin kanssa, kuin te! — (*Heittää avaimen porttia vastaan*). — Tuon avaimen otin, ei kenenkään käskystä, vaan omaksi huvikseni satunnaisen mielikuvittelun johdosta!

(Hän aikoo mennä).

Bartholdus Simonis.

Älä mene! Minä estän sinua! Kuuleppas Anna: sitä miestä, joka pyysi sinulta kaupungin portin avainta, et tunne, vaikkas häntä rakastat.

Anna (katsoo maahan).

Bartholdus Simonis.

Jos on hän petturi taikka mikä lieneekään — sit'et tiedä! — Älä luule, että pyydän soimata sinua — minä vaan tahdon sinua pelastaa. Suo minun se tehdä! — Anna! — sinä olet kovin onneton! — Joku syvä murhe kalvaa sydäntäs... Matkustuksesi yöllä ... epävakainen katsantosi ... vaalea muotos ... kaikki osoittavat sitä... Eikö kyynel tätä kertoessani tahtoasikin vastaan nouse silmiisi? Kerro salaiset kohtalosi minulle! Minä toimitan niihin selvon taikka, jos tarvis on, hankin sinulle koston!

Anna (epävakaisella äänellä).

En tarvitse kenenkään apua ... enkä kerro...

Bartholdus Simonis.

Kerro kuitenkin, kerro pian Anna, ennenkuin tuo vene, joka kiertää niemuksen ympäri, ehtii tänne!

Anna.

Vene?

Bartholdus Simonis.

Vastaa Anna kiireesti! Sillä on silminnähtävästi aikomus laskea rantaan tässä...

Anna (hämmästyksellä katsoen ulos merelle).

Jumala armahtakoon! — Se on hän!

Bartholdus Simonis.

Siis on hän tuossa veneessä sinun onnettomuutes syy ja alku! — Haa! —

Anna (ottaa valkoisen nenähuivinsa ja alkaa viitata sillä).

Bartholdus Simonis (tarttuu Annan käteen ja estää häntä viittaamasta).

— Sinä et saa viitata!

Anna.

Miks'en saisi... Päästä minut irti vallaton!

Bartholdus Simonis.

Sinä et saa viitata, sanon minä! — Haa! Sinä pelkää, että näkisin tuon sinun rakastajasi Oletko kuullut Tarpeijasta kerrottavan, Anna?

Anna.

Mitä tarkoitat?

Bartholdus Simonis.

Tuo Tarpeija oli nainen niinkuin sinä — ja hän petti Roomin kaupungin sen vihollisille! — Joko ymmärrät?

Anna.

En... Vaan laske minut!...

Bartholdus Simonis.

Niin kuule enemmän. Tuo sinun rakastajas, joka vaatii sinulta kaupungin portin avainta — ei voi olla muu kuin maamme vihollinen! (*Työntää Annan pois tyköänsä*). — Viittaa nyt jos tämän kuultuasi vielä mielit!

Anna (raivoissaan).

Herra vänrikki! — Te olette kehno vakoja, mutta vielä kehnempi parjaaja! (*Juoksee portista sisään*).

Bartholdus Simonis.

Voi häntä onnetonta!

Anna (on noussut ylös muurille ja viittaa sieltä).

Bartholdus Simonis.

Hän petti minut! Hän on mielipuo! — Alas muurilta houru! (*Kiiruhtaa portista sisään*).

Anna (yhä viitaten).

Hän ei huomaa! Jumala saattakoon häntä huomaamaan! Ah! — Nyt kääntää vene! — Voitto! Voitto! (*Hyökkää alas muurilta vasemmalle samassa kuin Bartholdus oikealta ehtii ylös*).

Bartholdus Simonis (katsellen Annan jälkeen).

Tuolla hän nyt juoksee hapsot hajallansa! Tässä on joku suuri petos ja kavaluus toimesta, mutta minä tahdon olla varoillani!

(Hän istuu mieltien muurille. Kaarle Olavi tulee portista).

NELJÄS KOHTAUS.

Bartholdus Simonis ja Kaarle Olavi. Myöhemmin muutamia Sotureita.

Kaarle Olavi (katsottuansa ympärillensä).

Hoi! Bartholdus! Oletko täällä jossakin?

Bartholdus Simonis.

Täällä olen!

Kaarle Olavi.

Niin tule alas tänne luokseni! Saatpa kuulla oivallisia uutisia! Kun läksit niin kiireesti linnasta, jäit niitä kuulematta. (*Bartholdon tultua*). — No, hyvää huomenta, kunnan veikkoni! — Hiisi vieköön, kuinka mun on lämmin! Olen juossut kuin kasakki-hevonen kaikkialla sinua hakemassa! Vihdoin tapasin tuon porvari-heittiön Barruksen ja hän sanoi kohdanneensa sinun täällä. — Bartholdus veikkoni! Eikö ollut komea kesti tuo Burmeisterin meille laittama? Hyvää olutta ja hyvää viiniä todellakin! Olisi noita kemuja vaan kestänyt viikonkin päivät perätysten! — Miltä tuntuu sinusta Bartholdus ollaksesi upsieri? — Minä olen kuin toinen ihminen! Oi! pater omnipotens! kuinka iloitsen päästyäni vapaaksi ihmiseksi! — Tiekös veikkoni — sivunmennen juoksin pikimältänsä kotia ja paiskasin kirjahyllyni kumoon. Hih! mikä hälinä siellä nousi, kuin isä Cicero ja muut patres Latinorum et Graecorum ihmetellen pudota putpottelivat pitkin lattiaa! — Mutta tanssitaanpas!

(Hän tarttuu Bartholdoon ja kiertää hänen muutaman kerran ympäri).

Bartholdus Simonis.

Annappas mun olla rauhassa puoleton! ja kerro kerrottavat uutiset. Ovatko ne tärkeätäkkin laatua?

Kaarle Olavi.

Mitä tärkeintä! oikein tärkeätä in superlativo gradu... Me pääsemme tuleen, pääsemme luultavasti jo tänään. (*Heiluttaa hattunsa*). Eläköön Burmeister, joka kaikki meille hyvin toimittaa! — Mutta saakeli soikoon eikö minun ole jano! Kömpelö olin, kun en linnasta lähteissäni ottanut haarikallista olutta myötäni!

Bartholdus Simonis.

Mutta uutiset — selitä selvemmin!

Kaarle Olavi.

Kuule siis paksupää, asinus et asinarius, niinkuin tuon siunatun maisteri Alcmannuksen kaunis tapa oli puhutella minua. Kuule ja iloitse! Kohta sinun mentyäsi linnasta tuli sinne vaahtisen ruunan seljässä kulkenut kuriiri, joka ilmoitti että vihollinen on saapunut Raudun kirkolle taikka johonkin sinnepäin. Kohta päätti Burmeister, että hän, sinä ja minä ja joukko muitakin kelpomiehiä — ipse, tu, ego et alii celeberrimi viri — niin, että me lähdemme sinne antamaan vihollisille vähän tupakan-tulta. Hän ottaa, tuo kunnan Burmeister, kaikki lukiolais-vänrikit kanssansa, pait Ericin, joka jää linnaa ja kaupunkia suojelemaan...

Bartholdus Simonis.

Lähteä Wiipurista! (*Itsekseen*). — Nyt ennenkuin olen päässyt Annan salaisuuden perille. Se on mahdotointa!

Kaarle Olavi.

Mutta sinä et iloitse, vaikka julistin sinulle näin ylen suloisen sanoman! — Voisipa luulla, että pelkäätt mennä vihollisia vastaan! Vaan sit'et kuitenkin tee?

Bartholdus Simonis.

Ha! ha! Minäkö pelkään? Koska tulitkaan tuntemaan minua siltä kannalta?

Kaarle Olavi.

En luullutkaan sinua pelkuriksi! Kunniallani voin taata, ett'en luullut sinua siksi! — Vaan sanoppas mitkä syyt estävät sinua iloitemasta?

Bartholdus Simonis.

Niistä en voi antaa minkäänlaista selitystä sinulle. Sen vaan sanon, että tällä kertaa mieluisemmin jäisin Wiipuriin.

(Muutamia rakuunat tulevat. Tehtyänsä sotaisen kunnia-osoituksen Bartholdolle ja Kaarlelle menevät rakuunat veneeseen ja alkavat panna sitä kuntoon).

Kaarle Olavi (vastattuansa hyvin lystillisellä tavalla rakuunain tervehdykseen).

— Saakeli soikoon, kuinka on hupaista olla upsierina! Peijakas, mitkä lystilliset ja mukavat temput! — Me Herkule! tää on oivallista! — Mutta et sinä sittenkään iloitse! — Etkö iloitse, jos vielä kerron sinulle, että Burmeister kapteini Udnyn komennon alla jo lähetti ratsuväen ja vähän jalkaväkeä matkalle ja että hän, minä ja sinä ja muu taapikunta — kuule Bartholdus, *taapikunta*, johon me molemmat kuulumme, lähtee muutaman hetken perästä tuolla veneellä merta myöten.

Bartholdus Simonis.

Muutaman hetken perästä! (*Itsekseen*). Täytyykö minun siis jättää hänet hänen oman onnensa nojalle!

Kaarle Olavi.

Niin aivan! Suoraan kuljemme lahdet halki, salmet poikki siksi että laskeamme maalle ennen määrättyyn sopivaan paikkaan... Mutta mikä sinun on kun et voi olla iloinen, Bartholdus?

Bartholdus Simonis.

Kyllä siitä iloitsen, että tuo suloinen hetki lähestyy, jona kotimaatani saan puollustaa ja ehkä vertakin vuodattaa sen edestä — mutta muutamat toiset seikat saattavat mieleni karvaaksi.

(Flaschendorff tulee ähkäen).

VIIDES KOHTAUS.

Edelliset ja Flaschendorff.

Kaarle Olavi (itseksseen).

Hiisiko tuon Flaschendorffin tänne lähetti! —

Flaschendorff.

Gute morgen, hyvät herrat! Onko tosi, ett' herra' tuota pikaan lähtee sotaan, oikein tosi — ulos-

sotaan?

Kaarle Olavi.

No mitäs jos olisikin se totta?

Flaschendorff.

Sodass' pian koolee, kaatuu!

Kaarle Olavi.

Siin' olette oikeassa.

Flaschendorff.

Pää poikk'!

Kaarle Olavi.

Kyllä sellaistaakin voipi tapahtua. On joskus niin tapahtunutkin.

Flaschendorff.

On! On! Usein on huomattu niin tapahtua...

Kaarle Olavi.

Mutta voihan sieltä myös hengissäkin päästä kotia! —

Flaschendorff.

Hyvin epätietoist'! — Vihollisell' paljo miekkoi ja kuului! Paljo kiväreit' ja painettei!

Kaarle Olavi (Koomillisella totisuudella).

Ja paljo rumppui ja huilui...

Flaschendorff.

Aivan oikein — niit' mööskin! — Mutta se pikku rätinkimme, herra Olavi!

Kaarle Olavi.

Jättäkäämme siitä turhasta puhumatta!

Flaschendorff.

Ei! ei! Siitä juur' puhuta!

Kaarle Olavi.

Nyt on meillä niin paljon tärkeämpää ajateltavana! —

Flaschendorff.

Se asia hyvin tärkeä minull', ett' makseta ennen sotamenemist'.

Bartholdus Simonis (Itsekseen).

Minun pitää mennä hakemaan joku ihminen, johon saatan luottaa ja jonka haltuun voin jättää suruisan salaisuuteni. (*Hän menee*).

Kaarle Olavi.

Bartholdus! Bartholdus! Älä jätä minua yksin tämän miehen kanssa! Minä olen hukassa!

Bartholdus Simonis (portin luona).

Pian tulen takaisin! (*Menee*).

Flaschendorff.

Herra Olavi! Maksaka pois se rätinki! kolmetoist' kupariploottu!

Kaarle Olavi.

Ei minulla ole rahaa, ei äyriäkään!

Flaschendorff.

Niin hakema raha, herra Olavi, pian hakema!

Kaarle Olavi.

Siitä ei syntyisi mitään, jos läksisinkin hakemaan! — Mutta nyt ei minulla ensinkään ole aikaa turhanpäiväisiin juoksuihin. Taskuni ovat tyhjän tyhjtät, herra Flaschendorff! (*Kääntää taskunsa nurin päin*).

Flaschendorff.

Se on hyvin paha, hyvin hoolettava asia!

Kaarle Olavi.

Olkoon vaan, mutta isänmaan rakkautta löytyy povessani ja uskallusta taistelemaan ja kuolemaan teidän ja toisten edestä, vaikka ovatkin lakkarini tyhjtät kuin Mierolan muorin ruoka-aitta.

Flaschendorff.

Minä en hooli isänmaanrakkaudest' eikä koolost', vaan rahast' minä hooli!

Kaarle Olavi.

Mutta voitte kuitenkin, hyvä herra, isänmaan rakkauden tunteilta liikutettuna, näin tärkeällä ajalla kuin nykyinen heittää tuonmoinen halpa seikka siksensä, jättäen räökkäämättä niitä hetkiä, jotka ovat mitä painavimpia koko elämässäni!

Flaschendorff.

Mitä te hulluttele, herra Olavi! Isänmaa! isänmaa! Se maa minull' isänmaa, miss' jooda parhain, makseta hyvi.

Kaarle Olavi.

Ja sen rohkenette tunnustaa! Niin pitää teidän saaman totuutta totuutta vastaan! Pois tyköäni mies taikka vedän kalpani ja hakkaan sinun kunnottoman pääsi kahtia! Ja sen sanon — rahaa et saa! Jos taistelussa kaadun, niin tulevat ne kolmetoista kupariploottua oleman sinun kehno, vastenmielisesti annettu roposi kotimaalle tällä hädän ja tuskan aikana! Pois! —

(Tarttuu miekkansa kahvaan ja lähestyy uhaten Flaschendorffia).

Flaschendorff (peräytyen).

Ho-ho. Ho-ho! (*Itsekseen, suutuksissa mennessänsä porttia kohti*). Ja valloittako Venäläiset tämä kaupunk'! Minä olen kuull' ett' veneläis upser' joo hyvi ja maksa hyvi. (*Pois*).

Kaarle Olavi.

Taas hengitän kuin pääsin tuosta kiukkuisesta karhusta, joka vaatii minulta sellaista, jota minulla ei ole eikä tyydy siihen kuin minulla on! Ohhoh! Jo milt'ei ollut hän iloani peräti pilaamaisillansa noilla kirotuilla kupariplootuillansa!

(Sota-marsin ääntä kuuluu etäällä. Kaarle kuuntelee innostuksella. Sill'aikaa tulee porvari toisen perästä muurille seisomaan).

Kaarle Olavi.

Kas tuo on toista ääntä! Noitten samojen sävelten soudessa kävivät meidän maan jalot sankarit uskon pyhää sotaa Saksan maalla ja taistelivat .. voittivat! — Niiden soudessa tahdon minäkin taistella, voittoa taikka kuolla, sillä mahdollointa on niitä kuunnellessa peräytyä!

(Amalia, kukkaisvihkoja kädessä, tulee. Kohta hänen perässensä toisia nuoria naisia, hekin kantaen kukkia ja kukkaisseppeleitä).

KUODES KOHTAUS.

Kaarle Olavi, Amalia, muut naiset, rakuunat (veneessä) ja porvarit (muurilla).

Amalia.

Sinä näytät niin innostuneelta, Kaarle! Silmäsi leimuavat tulta ja kasvosi hehkuvat! —

Kaarle Olavi.

Voisinko olla innostumatta, armas kaunis serkkuseni. (*Hän antaa äkisti suuta Amalialle*).

Amalia.

Hyi Kaarle! Mitä sinä teet!

Kaarle Olavi.

Sen kuin tein tein innostuksessani! Suo siis minulle anteeksi armas serkkuni! — Kuuletko soitantoa?
—

Amalia.

Miks'en kuulisi.. Ovatpa minulla varsinkin hyvät korvat!

Kaarle Olavi (Näpistäen Amaliaa korvaan).

Ja pienet ja kauniit kuin purppura — simpukat! — Mutta tuo soitto julistaa, että evesti Burmeister on lähtenyt linnasta. — Ja kuin on hän tänne ehtinyt, sitte serkkuni! Hei!

Amalia.

Niin sitte?

Kaarle Olavi.

Me lähdemme sotaan! Sotaan, Amalia, katselemaan kuinka luodit lentävät vinkuen niinkuin hyttyset kesätiltana!

Amalia.

Ja sinä voit olla niin iloinen! Minä olen juuri pakahtua murheesta..

Kaarle Olavi.

Miksi murehdit Amalia?

Amalia.

Siksi että lähdette kuoleman uhreiksi: sinä, Bartholdus, Aatu, Erkki ja ne toiset kaikki! Varmaan kuolisin surusta jos joku teistä kaatuu! (*Kätkee kasvonsa käsiinsä*). Voi! Voi! En uskalla sitä ajatellakaan! —

Kaarle Olavi.

Et kuolisi Amalia, vaan jos vähän itkisit, niin ne kyynesesi putoaisivat haudoillemme virvoittavina niinkuin kasteen helmet kukkien kruunuihin! Älä itke Amalia! En voi sinua nähdä surullisena.

Amalia.

Taidanko olla itkemättä, kuin ajattelen niitä iloisia hetkiä, joita me nuoret olemme yhdessä viettäneet tanssien ja laulaen.

Kaarle Olavi.

Jaa, ne olivat tosin suloiset hetket, Amalia! Ne hetket ovat muistoni ihanimmat timantti-päärlyt! Eläköön tanssi ja kaikki nuoret kauniit naiset!

Amalia.

Ja kuin nyt ajattelen, että kenties näen teidät viimeisen kerran .. voi! voi! —

Kaarle Olavi.

Ole surutta Amalia! Kallis maamme kutsuu meitä!

Amalia.

Miksi kutsuu se juuri teitä, minun nuoruuteni ystäviä! — kutsukoon toisia! Löytyyhän niitä vanhempiakin, jotka paremmin saattavat kuolla kuin te! Hyvä Kaarle! Älkää menkö ensinkään! Jääkää kotia!

Kaarle Olavi (hennosti nuhdellen).

Amalia! Amalia! Eikö meidän nuorten ole astuminen ensimmäisessä rivissä? Eikö meidän veremme virtaa kerkeämmin ja eikö meidän sydämemme syki vilkkaammin kuin vanhusten? En toki tuntenutkaan serkkuani hänen viime sanotuissa sanoissansa! — Mutta onpa sinulla kauniita kukkia.

Amalia.

Anna anteeksi Kaarle, että äsken haastelin hyvin ajattelemattomasti; — niin ei olisi minun pitänyt puhuman!

Kaarle Olavi.

Se on sinulle tuhannesti anteeksi annettu Amalia kulta! Vaan anna minulle yksi kukka muistoksi — taikka kaksi. Toisen kätken sydäntäni vastaan — toisen lasken hattuuni!

Amalia.

Saat, saat, jos voit odottaa! Älä luule että me naisetkaan olemme niin tuiki ajattelemattomia, kuin nuoret herrat ehkä luulevat. Ovat isänmaalliset tunteet meidänkin rinnassamme liikkumassa. Uskotkos sitä?

Kaarle Olavi.

Sen tiedän!

Amalia.

Kuultuamme, että teidän nyt pitää lähteä sotaan — ja se tieto levisi ukkosen tulen nopeudella ympäri kaupungin — sanoimme näin toinen toisillemme: Nyt lähtevät meidän nuoret ystäväimme sotaan, sotaan meidän kaikkien yhteisen äitimme kotimaan edestä. Me naiset emme kelpaa satureiksi, mutta ehkä tuo ilahuttaisi meidän nuoria ystäviämme, jos menisimme rantaan heitä saattamaan. Nyt olemme Heinäkuussa, kaikki luonto vihannoitsee ja laaksoissa kasvaa niin paljon ja niin erinomaisen kauniita kukkaisia. Miks'emme siis voisi viedä heille jokaiselle pientä kukkaisvihkoa muistoksi. Sanottu ja tehty!

Kaarle Olavi.

Oi! Olipa se oivallinen ajatus! (*Naisille*): Helena, Lisette, Cecilia ja mikä teidän kaikkein nimenne lienee, minä kiitän teitä! Tämä teidän ystävyysenne on tuottava meille uskallusta miehuullisesti ryntämään tuhansien kuolojen kitaan! Minä tahtoisin ilossani suudella, syleillä teitä kaikkia! Ja teitä kaikkia nyt syleilen syleissäni tätä ihanaa serkkuani! (*Hän syleilee äkisti Amaliaa*).

Amalia.

No Kaarle! Kaarle mieletön! Päästä minut! (*Kaarle hellittää hänet*). — Oletko riivattu! Mitä ajattelevatkaan nuo ihmiset tuolla vallilla! —

Kaarle Olavi.

Älä ole millänsäkään Amalia! (*välillä seisoville*). Hyvät ystävät ja Wiipurin asujamet! Minä olen tällä hetkellä niin iloinen, että mielisin syleillä teitä kaikkia järjestänsä! Mutta kuin te olette siellä ylhällä muurilla ja minä täällä alhalla, niin syleilen sen sijaan taas tätä suloista serkkuani!

(*Hän aikoo ottaa Amalian syliinsä, mutta Amalia juoksee nauraen pakoon. Myös toiset naiset nauravat. Äsken kuulunut soitanto on muutama hetki sitte vaiennut, mutta nyt kuuluu askelten kaikua lähellä porttia*).

Kaarle Olavi.

Nyt tulee evesti Burmeister! Nyt tulee tämän kaupungin ja tämän maan etevin sotilas ja puolustaja!

(*Burmeister seuruenensa (johon lukiolaisväenrikkit kuuluvat) tulee portista ynnä suuri joukko satureita*).

Yksi sotureista kantaa suurta lippua).

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Edelliset ja tulleet.

Burmeister.

Hyvää huomenta kauniit kukkaiskauppiaat! (*nyppii kädellensä Amaliaa leukaan*). — Kuningas itse, koko valtakunta ja myös minä — me kaikki olemme teille suuressa kiitollisuuden velassa! Ei nyt näille nuorukaisille enää ole tarvis minun kehoitus-sanojani. Teidän kehoituksenne tekee kaikki, kaikki muut kehoitukset tarpeettomiksi ja mitättömiksi! Minä olen yhtä kiitollinen kuin iloinen siitä, että muistitte näitä nuoria ystäviäni. Jaa — enkö olisi iloinen! — (*katsoen vallin päällä seisoviin*). — Onko yhdellä ainoallakaan sotapäälliköllä milloinkaan ollut sellaista taapikuntaa, kuin minulla? Evesti Burmeister onkin sen taapikuntansa kanssa sangen tyytyväinen ja sentähden tahtoo hän nyt julistaa tämän tyytyväisyytensä teille, rehelliset Wiipurilaiset, sillä teidän keskellänne on tuo nuoriso nousnut, kasvannut ja teidän keskuudestanne lähtenyt minun ja isänmaan palvelukseen! Jos joku, jok'ei kuullut heidän miehuullista valaansa, halveksii näitten sotilaitteni nuoruutta, hän katsokoon vaan heidän silmiinsä! Eivätkö heidän rohkeudesta ja innosta kohoavat rintansa tarpeeksi asti osoita, että minulla vaaran hetkenä on oleva heistä suuri apu? (*naisille*). — Ja nyt nuoret, jalot neitsyet! Sanokaa jäähyväisenne näille nuorukaisille, joita ajan ankarat temmellykset riistävät pois teidän seurastanne, vieden heitä ilon ja riemun hupaisesta leikistä kunnian ja kuolon hirmuleikkiin. — Aika kiiruhtaa! Tuolla — ei aivan kaukana tästä — raivoo vihollinen! Tuleen sytytetyt majat ja mökit, suitsevat rauniot, äitien valitushuudot ja lasten itku ääneen pyytävät pikaista apua!

(Amalia ja toiset naiset astuvat esiin ja jakelevat kukkaisvihkojansa lukiolaisvänrikeille, jotka istuttavat niitä hattuihinsa).

Burmeister (hymyillen).

Antakaa minullekin yksi kukka — yksi ainoa! — Toden todella — vanha, harmaapäät soturi kadehtii tänä hetkenä noita nuoria vänrikeitä ja soisi vielä olevansa yhtä nuori kuin hekin! — (*Naurahtaa*) On tämän elämämme juoksu kuitenkin kummallinen! Selvästi vielä muistan sen ajan, koska minun ei tarvinnut *pyytää* kukkaista sotaan lähteissäni!

Amalia (Häveliäästi tarjoten Burmeisterille yhtä kukkaisvihkoa).

— Saanko luvan — herra evesti!

Burmeister.

Saat toki — ja kernaasti saatkin! Mutta saanko minä luvan — vielä kerran olla nuori! (*vastaanottaissansa kukkaisvihkoa suutelee hän Amalian kättä*). — Mutta juohtui mieleeni jotakin! — (*Naisille*). — Te olette nyt kunnioittaneet meitä kukkaisilla. Voisitteko vielä lisätä hyväntahtoisuuttanne meitä kohti ja suostua yhteen esitykseen, jonka ai'on tehdä teille. Se koskee erittäin näitä nuorukaisia. Jos me voitolla palajamme sodasta, tahdotteko silloin seppelöitä heitä? Ken heistä *ei* palaja, lupaatteko seppelöitä hänen hautansa? Näin voivat he saada korvauksen niistä seppeleistä, jotka odottivat heitä opin tiellä opin juhlasalissa. Annatteko suostumuksenne tähän esitykseeni? —

Kaikki Naiset.

Annamme!

Amalia.

Ja toivomme, että he kaikki palajavat hengissä!

Burmeister.

Sitä sopii toivoa, vaan sitä ei tiedä. Kuinka onkin; — muiston seppelöitsemän turpeen alla on hyvä maata ja rauhallista levätä! —

(Bartholdus Simonis tulee kiiruhtain).

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Edelliset ja Bartholdus Simonis.

Bartholdus Simonis (itseksseen).

En tavannut ketään, jonka haltuun olisin uskaltanut antaa salaisuuteni, ja aika kiiruhtaa...

Burmeister.

Vänrikki Simonis! Levottomuudella olen odottanut teitä.

Bartholdus Simonis.

Teidän palvelukseksenne — kunnioitettava herra evesti! —

Burmeister (Ottaa soturilta sotalipun).

Vänrikki Simonis! Katselkaa tuota lippua vähän tarkemmin! Se on kallis, jalo jäännös menneistä ajoista! Monta päivää on se nähnyt, monta kovuutta kestänyt ja ollut — niinkuin sen liinassa löytyvät reijät osoittavat — monen luodin esineenä... Ennenkuin se joutui meidän omaksemme on se seurannut Jaakko De la Gardieta ja Kustaa Aatolvia! Se mies, joka sitä tyydyttävällä kelvollisuudella taisteluissa voi kantaa — hän ei saa liioin olla pelkuri! Vänrikki Simonis! Minä olen valinnut teidän sitä kantamaan, Ottakaa se vastaan! (*Bartholdus Simonis ottaa lipun*). — Näin nuorissa käsissä kuin nyt on se tuskin milloinkaan ennen ollut, vaan niinkuin toivon ei myöskään paremmissa! Mutta vahvistakaa kuitenkin kunnian sanallanne, ett'ette petä luottamustani, joka teidän turvaanne uskoi kaiken Suomen kansan kalliimman tavaran — sen puhtaan ja saastumattoman sota-banérin.

Bartholdus Simonis (innokkaasti, hetken häveliäästi katsottuansa maahan).

— Herra evesti! Taivaan ja maan kautta ja Kaikkivaltiaan kuullessa vannon, ett'ei kenkään ihmisestä syntynyt tätä jaloa lippua riistä minulta niinkauan kuin rinnassani vielä löytyy hengen kipinä jäljellä, mutta kuin minä olen kuollut ja tämä raskastettu liina on minua kuolinvaatteena peittänyt, niin olkoon siinä silloin toinen läsnä, joka sen uudestansa korottaa verisellä tantereella!

Burmeister (tarjoten kätensä Bartholdolle).

— Sananne vastaavat toivooni. Täydellisesti luotan teihin.

Amalia (antaa kukka-kiehkuran Bartholdolle).

— Sinä et saa jäädä kukkaisitta, Bartholdus!

Bartholdus Simonis.

Kiitos hyvänsuovaisuudestasi Amalia! (*Hiljaan*). Mutta yksi sananen. Pidä vaari Annasta! Hän onneton on kovin eksynyt ja erhettynyt! Varoita häntä minun puolestani!... Tämän lasken sydämellesi...

Amalia (katsoo ihmetellen Bartholdoon, mutta vetäiksee sanaakaan lausumatta toisten naisten riviin).

Burmeister.

Ja nyt hyvät herrat — huomatkaa kuinka myötätuuli painattaa haaksemme pursia ja lahden äsken tyyni pinta lainehtii lähkyen. Siis matkaan! Rientäkätte kaunotarten lupaamia seppeleitä ansaitsemaan!

(*Hän menee veneesen. Kaikki Lukiolaisvännikit rientävät jäähyväisiksi antamaan kättä naisille*).

Kaarle Olavi (Amalialle).

Sinä pidät minua vaan kevytmielisenä veitikkana, kaunis serkkuni! Että minussa kuitenkin löytyy vähäsen muutakin kuin veitikkamaisuutta, sen vannon tällä retkellä osoittaaksesi! Jää hyvästi armas Amalia! (*Suutelee Amalian kättä*).

Kaikki Lukiolaisvännikit (heiluttaen hattujansa).

Hyvästi rakkaat ystävät!

(*Kiiruhtavat, yhä hattujansa heiluttaen, veneesen. Naiset ja porvarit viittavat huiveilla ja liinoilla. Vene laskee rannalta Lukiolaisvännikkien seuraavaa marssia laulaessa*):

Nyt taisteluun me riennämme
Ja rannat rakkaat jätämme,
Kun isänmaa on vaarassa
Sit' tulee meidän suojella.
Jos elohon

Tai kuolohon
Tää retkemme
Nyt meidät vie —
Ei ollenkaan,
Ei ollenkaan
Se seikka meitä huoleta,
Jos Suomeamme puolustaa
Me saamme vaan!

(Vene menee näkymättömiin. Naiset ja porvarit vetäyvät surumielin pois. Esirippu laskeutuu).

TOINEN NÄYTÖS.

Paikka sama kuin ensimmäisessä näytöksessä.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Priita Pöyriäinen (yksin).

Kauan olen elänyt ... olen jo vanhimpia Jumalan luomia koko Wiipurin kaupungissa — ja pitääkö mun nyt näkemän se suruhetki, että tää kaupunki menee hukkaan! — Mik' ei tapahtunut Knut Possen aikoina — se on nyt tapahtuva! — Voi! ett'ei mieheni enään ole hengissä! Mutta nouskoot kuolleetkin haudoistansa kaupunkia varjelemaan.

(Alcmanus tulee portista).

TOINEN KOHTAUS.

Priita Pöyriäinen ja maisteri Alcmanus.

Alcmanus.

Päiviä monia teille täti Priita! — Miksi kurkistelette ulos lahdelta? Voisipa luulla teidän sulhonne purjehtivan siellä.

Priita.

No, mitä pilkkaa laskettekaan minusta, herra maisteri Alcmanus! Minun sulhoni! Olisitte hänestä puhuneet viisikymmentä vuotta takaperin! Oh! Oh!

Alcmanus.

Se aika on teille hyvässä muistossa, koska sitä ajatellessa huokaatte niin syvään?

Priita.

On kyllä. Silloin ottelivat kuningas Sigismundo ja herttua Kaarle ja asiain asema täällä ei ollut valoisampi kuin nytkään. Ah kuitenkin! — ei niinkään valoisa! — Laillista kuninkaansa rakasti Wiipuri. Silloin tuli tuo julma herttua ja piiritti kaupungin sekä mannermaan että meren puolelta. — Kirottu olkoon pormestari Herman Bröijer, sillä hänen kavaluutensa saattoi kaupungin herttuan valtaan! Kirottu hän! — Näette linnan tuolla. Sinne vetäytyi joukko uskollisia ja niiden joukossa myös...
(keskeyttää lauseensa).

Alcmanus.

Teidän sulhonne? Kenties teidän ensimmäinen rakastajanne? Enkö arvaa oikein? Recte, rectissime?

Priita.

Olkoon sen asian laita miten tahansa! Vaan linnaa ei voitu puolustaa — se antautui ja Kaarle herttua lupasi armoa ja oikeutta sen urhokkaille puolustajille. Mutta noudattiko tämä herra koskaan oikeuden sääntöjä! — Hän tappoi mahtavimmat heistä ja ripusti heidän päänsä tämän portin päälle!

Alcmanus.

Ja niitten päitten joukossa löytyi teidän ensimmäisen rakastajanne pää?
— Se oli hirmuisesti tehty, oikein crudeliter!

Priita.

Kuitenkin olivat vihollisemme silloin omia kansalaisiamme — nyt — nyt jos sattuisi onnettomuus tapahtumaan! — mikä meidän kohtalomme? Ja miks'ei se voisi tapahtua tätä nykyä; — me olemme, herra maisteri, kaupungin parhaimpia puolustajia!

Alcmanus.

Niin on asian laita, täti Priita! Tuo Burmeister, joka läksi täältä, on monessa kohden moitetta ansaitseva mies! — Ensin viekoittelee hän nuorisoa, toiseksi saattaa hän sivistykselle häviötä, vieden lukiolaisia sodan teurastuskentälle, kolmanneksi turmelee hän virtutem et disciplinam nostrorum discipulorum, deinde tekee heidät impudentes ja postremo saattaa opettajille indignationem et dolorem. Exempli gratia...

(Flaschendorff tulee kiireesti portista).

KOLMAS KOHTAUS.

Edelliset ja Flaschendorff.

Flaschendorff.

Hyvä, maister' Alcmanus, — ett' tapasin teidän. Maksaka pois se pieni rätink' kuin teidän alamaisenne Olavi jäi velkaa! — Kolmetoist' kupariploottu...

Alcmanus.

Minäkö maksaisin?

Flaschendorff.

Niin te ... opettaja alamaisensa synti edest'! Ei muut' kuin kolmetoist' kupariploottu! Ottakaa teinirahast' herra maister' — Paljo välttämätönt', ett' minä saa ne rahat!

Alcmanus.

Justitia in omnibus rebus sit justitia! Mutta tuo oli inhumaniter pyydetty! Ja Kaarle Olavi sitte! Asinus et asinarius veritabilis! — Exempli gratia. — Kuulkaa herra Flaschendorff. — Kuin tänään varhain aamulla tapasin tuon Olavi heittiön, niin hän ei ollenkaan tervehtinytkään minua. Koska tästä syystä tartuin hänen kauluksiinsa ja rupesin häntä nuhtelemaan siitä, että hän kantoi miekkaa ja tupsuhattua, niin lasi hän ylpeästi kätensä taskuihinsa, sai niin pivollisen herneitä ja heitti ne vasten silmiäni lausuen: "Tässä ovat kaikki ne herneet, joidenka päällä olen ollut polvillani! Puoleksi turmeltuneet reiteni ylistävät hyväntahtoisuuttanne!" — Niin hän puhui. O tempora! O mores!

Flaschendorff.

Mut' Olavi minun tykönä joo velaks'!

Alcmanus.

Sehän ei ole minun asiani!

Kaarle Olavi.

Niin kene on? Kene on vika, kene?

Alcmanus.

Kenen vika nykyiseen surkeuteen? Kenties raadin Tukholmissa, kenties kuninkaan.

*(Hänen näitä viime sanoja sanoissansa tulee *Jöns Barrus*).*

NELJÄS KOHTAUS.

Edelliset ja Jöns Barrus.

Jöns Barrus.

Mikä on kuninkaan vika?

Flaschendorff.

Ett'ei maksa...

Alcmanus.

Ett'ei pitänyt parempaa huolta tästä Wiipurin kaupungista eikä ajatellut...

Jöns Barrus (keskeyttäen).

Niin arvelin minäkin ennen, mutta eräs jalo nuorukainen puhui minulle nämät sanat:

"Häinkö ehtisi kaikkia ajattelemaan! Eikö tuhannen painavampaa tointa raskautta hänen mieltänsä! — Vai kuninkaanko olisi pitänyt tulla tänne teidän vaimojanne, lapsianne ja tavaroitanne vartioitsemaan? Hänenkö teidän vallejanne olisi pitänyt korjata ja parannella teidän päälle katsoessa ja huoletonna ollessanne?"

Flaschendorff.

Nyt kun varmaan olette saanu' maksun, herra Barrus, te arvele niin.

Jöns Barrus.

Kuulin hänen myös sanovan että kuningas on kirjoittanut kirjeen, jossa hän selvästi sanoo jotta hän vakaasti luottaa tämän kaupungin porvariensa isänmaallisuuteen niinkuin kelpomiesten ainakin! Jumala siunatkoon jaloa kuningasta Kaarle Kustaata! Hän teki mitä taisi ja kuumassa hän lienee tänäkin hetkenä. Eikä hänen luottamuksensa meihin Wiipurilaisiin pidä tuleman häpeälle! — Peijakas sentään! Jos vihollinen alkaa kiivetä syntymäkyläni muureille, niin on aikomukseni tapella kuin ravoissa oleva karhu!

Flaschendorff.

Ei auta vaikk' karhuttaa, herra Barrus! Sen minä hoomannu!

Alcmanus (Barrus'elle).

Teidän sopii olla raivoissa, vaan ei lukiolaisten...

Priita.

Kenties on Neitsytniemen noita-akka saastaisilla kureillansa lukiolaiset lumonnut. Hänen on nähty öillä liikkuvan!

Alcmanus.

Paljon mahdollista!

Priita.

Kirottu akka!

Alcmanus.

Sen konnan pro primo laskemme in carcere et vinculis, pro secundo hirtämme, pro tertio teilaamme et postremo polttamme!

Priita.

Kaikkiin näihin rangaistuksiin on hän todellakin syyllinen!

Alcmanus.

Käykäämme kuulemaan, mitä sanoo kokoontunut consistorium scolasticum ja gymnasticum tähän! Onko Burmeisterilla valta *meidän* alamaistemme yli ja eikö tuota noita-akkaa pitäisi polttaa? Eamus! Eamus!

Flaschendorff.

Haamus! Haamus! Sielt' saa maksu.

(Kaikki menevät. Anna tulee oikealta).

VIIDES KOHTAUS.

Anna, myöhemmin Gerbert.

Anna (levottomasti).

Tähän aikaan pitäisi hänen tulla ... jos hän oikein ymmärsi viittaukseni ... *(hakee portin avainta ja löytää sen)*. — Tässä on avain ... hänen täytyy se saada, koska hän sitä on pyytänyt... Mutta jos olisi hänellä petos mielessä?... jos... Haa! kauhistusta!... Vaan ei! Se joka katsoo niin jalosti ja puhuu niin ylevästi kuin hän, ei taida pettää!... Vaan kuitenkin... Bartholdon sanat?... hänen varoituksensa? Ne ... *(kiivasti)* — ne olivat vaan hävytöntä parjaamista! Minä tahdon täyttää lupaukseni, jos vaikka maa aukenisi jalkaini alla ja syvyys nielisi minun kitaansa! En tahdo enkä taida ajatella pahaa hänestä, armaastani, henkeni pelastajasta! *(Gerbert tulee oikealta pitkin rantaa. Anna juoksee häntä vastaan)*. — Gerbert!

Gerbert.

Anna kultain!... lemmittyni! — *(hän suutelee Annaa)*.

Anna.

Olen sinua kovin odottanut!

Gerbert.

Se minua ilahuttaa, merkkinä kuin se ompi siitä, että minua rakastat, ehk'en toisaalta katsoen tahtoisin sinulle matkaan-saattaa ei edes hetkenkään surua!... Onko sinulla nyt tuo avain Anna?

Anna (vähän peräytyen. Itsekseen).

Sitä hän kohta kysyy! Haa!... jos...

Gerbert (sydämellisesti).

Anna kultain! Mikä sinua vaivaa? Et enää vastaa minulle?

Anna.

Mihin pitää minun vastata?

Gerbert.

Kysymykseeni... *(tarttuu hellästi Annan käteen)*. — Oletko toimittanut toimitettavasi, Anna?

Anna. (vakaalla äänellä, katsoen epäluuloisesti Gerbertiin).

— Olen.

Gerbert

Kuinka iloista! Nyt on meillä se välikappale, joka tekee meidän onnellisemmiksi kuin tähän asti olemme olleet! Jos tietäisit, kuinka sydäntäni on särkenyt ajattellessani, että kenties joku voi nähdä meitä näin toinen toisiamme kohtaissamme ulkopuolella kaupungin muuria! *(jättää Annan käden)*. — Tuo ei voisi synnyttää muuta kuin epäluuloa sinua kohtaan, kenties parjausta ja pilkkaakin. Oikein iloitsen, että tämä sinua uhkaava vaara nyt on poistettu! — Anna! Viime kerralla kuvasit niin ihanasti tuon paikan, joka tästälähin on oleva rakkautemme maja, että tahtoisin vieläkin kuulla sinun siitä puhuvan!

Anna (Itsekseen).

Kuinka olen hetkeäkään voinut epäillä hänen jalomielisyyttänsä! *(Ääneen, hellästi)*. — Gerbert! Se on tosin ihana paikka! Usein olen istunut siinä ja uneksunut sinusta, uneksunut mailman ilosta ja taivaan autuudesta!

(Hän istuu eräälle kivelle, Gerbert aseutuu Annan jalkain juurelle, nojaten päänsä hänen syliinsä).

Gerbert.

Siellä on vihannoitsevain lehtien sohistessa rakkauteni keksivä ne sanat, jotka täydellisesti kuvaavat palavan sydämeni tunteita! Ah, Anna! kuinka hellästi rakastan sinua! — Tuo paikka ei liene kaukana tästä? (*Hän katsoo ympärillensä*).

Anna.

Ei olekkaan. Ell'eivät nuo huoneukset tuolla esteisi näkyalaa, niin taitaisit nähdä sen vanhan, rehevän vaahteran, joka levittää tuuhean latvansa katoksi tämän "rakkautemme majan" yli. Aivan lähellä siinä on lähde, josta pieni, hienosti kohiseva puro lähtee virtaamaan. Seininä sillä majalla ovat kauniit sireenipensaat, niin tiiheät, ett'ei ihmisen silmä voi tunkea niiden lävitse. Siellä saatamme olla aivan rauhassa eikä kukaan voi häiritä meitä. Vaan miksi noin kummastellen katsot ympärilles?

Gerbert.

Katselen noita valleja.

Anna.

Mitä niistä?

Gerbert.

Eikö Viipuri ole linnoitus?

Anna.

On varmaankin ja vielä maamme vahvimpiakin.

Gerbert.

Mutta en näe vallilla ainoatakaan tykkiä! Tuossa on portti, mutta ei yhtään kanuunaa sen suojaksi. Mokoma linnoitus tämä! Löytyykö täällä tykkejä ensinkään?

Anna (nauraen).

Löytyy maar', mutta niitä on viety sille puolen kaupunkia, mistä odotetaan vihollisten ryntäävän. Ei niitä löydy niin monta, että niitä riittäisi joka paikkaan! Neljätoista vaan ja nekin jotensakin pieniä ja mitättömiä!

Gerbert (päätänsä pudistaen).

Neljätoista vaan! Se on aivan mitätön tykkien luku näin suuriin varustuksiin verraten!

Anna.

Niin sanoo surumielin isänikin ja huokaa syvään sitä sanoessansa. Vaan annappas! Löytyyhän niitä sentään useampia. En muistanut, että porvaristo jätti kymmenen vähän suurempaa tykkiä valleilla viljältäviksi. Huh! kuinka niitä oli julma katsella kuin niitä kuljetettiin kaupungin lävitse! Oikein minua peloitti mokomia nähdä!

Gerbert

Siis neljäkolmatta yhteen — sekin on liian vähän!

Anna.

Surullista kyllä onkin! — Mutta etkös sinä Gerbert voisi siihen asiaan toimittaa jotakuta apua? Jos olisin mies, niin toki jonkun keinon keksisin!

Gerbert

Minäkö? Venäjän rajalta kuin näille seuduille muutin en sodan aikana ensinkään voi saada pääsökirjaa kaupunkiin. Miksikä salavehkeemme, jos tuloni tänne ja lähtöni täältä olisivat vapaat?

Anna.

Se on tosi... Tuo sota on kaikin puolin ikävä ... sitä on raskas ajatella!

Gerbert (tarttuen Annan käteen).

Älkäämme sitä ajatelko! — Ajatelkaamme onneamme, rakkautamme! Se on asia ilahuttavampaa, miellyttävämpää laatua! — Nyt pitää minun mennä, mutta kuin päivä on nukkunut ja aurinko lähtenyt

lätitseen lepokammioonsa, niin palajaan takaisin ja kohtaan sinun tuolla suuren vaahteran luona.

Anna.

Minun tulee niin kovin ikävä! Hetkikin sinusta eroitettuna tuntuu minulle ijankaikkisuutta pitemmäksi, mutta tunti sinun kanssas on niinkuin hetki!

Gerbert.

Armaani! Millä sinua lohduttaisin? Muista Anna, ett'ei se aika enää ole kaukana, joka ijankaikkisesti yhdistää elämämme vaiheet. Sitte ei meidän konsanaan tarvitse tuntea erohetkien katkeruutta!

Anna.

Oi että se aika lähestyisi! — Mutta yöllä ja päivällä vaivaavat minua niin pahat, julmat aavistukset... En saa sitä paremmaksi... Ne hetket, kuin olet luonani, ovat mun ainoat levolliset...

Gerbert.

Älä ole levotoin Annaseni! Peitä toivon vaipalla kaikki ikävät mietteet, jotka voivat syntyä mielessäs! — Mutta, kultaseni, en taida päästä luokses, ell'et anna minulle portin avainta...

Anna (nousten seisaalle, tulisesti).

Portin avainta! (*Itsekseen*). Haa! kuinka nuo Bartholdon onnettomat sanat soivat korvissani!

Gerbert (joka myös on noussut seisomaan).

Mikä sinun on, armas Anna?

Anna (kiivaasti).

Ei mikään! ei mikään rakas Gerbert! (*antaa avaimen äkisti Gerbertille, joka hymyillen ottaa sen vastaan*). Ja nyt Gerbert! Nyt olen täyttänyt kaikki pyytämäsi ja lunastanut itselleni oikeuden saada selkoa ja valoa sameihin kohtaloihini! Lunasta siis sinäkin lupaukses ja sano kukas oikein olet! Kuka sinä olet Gerbert? Minä tahdon sen tietää nyt tällä hetkellä! Kuuletko, minä tahdon!

Gerbert.

Miksi olet niin levotoin, Annaseni, ja niin kiivas? Silmäsi säihkyvät kummallisesti...

Anna.

Vastaa suoraan Gerbert, taikka saatat minun mielipuoleksi! Sinä olet halpa konna, jos luovut sanastasi!

Gerbert.

En siitä luovukkaan! — Niin kuule, Anna, minä olen — kreivi Suljoff.

Anna.

Kreivi Suljoff! — Sinä siis olet venäläinen!

Gerbert.

Halventaako se arvoani, että niin olenkin?

Anna.

Sinä olet maamme vihollinen!

Gerbert.

En ole, Anna, siinä erehdyt! Olen päin vastoin sen paras ystävä! Minä rakastan sitä niin paljon, niin paljon, että soisin sen tykkänään olevan omani!

Anna.

Sinä julma olet minun pettänyt!

Gerbert.

En ole pettänyt, Anna, sillä minä todellakin rakastan sinua hartaasti ja palavasti ja ai'on sinut nostaa kreivilliseen arvoon. Enkä minä ole julmamielinenkään. Sen tulet pian huomaamaan, kuin näet minun tämän kaupungin valtiaana. Oikeutta minä rakastan, sääliä minä rakastan eikä pidä hiuskarvaakaan vääryydellä murrettaman kenenkään päästä siellä, missä minulla on päällikkyys! Mutta nyt pitää minun mennä! Suo minun jäähyväiseksi suudella sinua Anna!

Anna.

Älä lähesty minua petturi! Nyt minä sydämeni pohjasta vihaan sinua! Kavaluudellas olet murtanut sen siteen, jonka ensin henkeni pelastamalla ja sitte rakkaudellas solmeit! Vaan älä myöskään ota askeltakaan pakoon! — Nyt olet mun vankini!

Gerbert.

Se on totta, Anna! — sinun vankis olen kuolemani hetkeen asti, mutta nyt menen.

Anna.

Älä liikahda! — minä huudan kaupunkilaisia avukseni, että he tulevat sinua sitomaan!

Gerbert.

Huuda vaan Annaseni, jos mielit. Täällä ei liene löytyä aivan monta vaarallista takaa-ajajaa kuin Burmeister väkenensä meni tiehensä! — Sitä pait on minulla kevyt vene ja vahvoja miehiä soutajina. — Ja vielä yksi asia... Minun tulee sääli sinun kunniatas, sillä — sen Jumala tietää — minä rakastan sinua ja tarkoitan parastas. Jos tässä syntymäkaupungissas ihmiset ennen aikaa saavat huhua meidän liitostamme, niin ymmärtänet.

Anna (keskeyttää tuskalla).

Ah!

Gerbert.

Hyvästi Anna! Me tapaamme pian toinen toisemme!

(Annettuansa heittämuiskun Annalle menee Gerbert pois oikealle).

Anna (katsottuansa synkästi Gerbertin jälkeen nauraa kamalasti).

— Ha! ha! ha! — Mitä nyt olen tehnyt? Enkö ole pettänyt syntymäkaupunkiani ja kotimaatani!... *(kätkee hetkeksi kasvonsa käsiinsä. Sen jälkeen kiivaasti).* — Mutta minä tahdon kostaa! — kostaa kuumasti! — Ei pidä hänen ikinä, ei kuuna milloinkana hengissä tuleman tämän kaupungin muurien sisä-puolelle! — Sen vannon pyhästi! — Jaa, kostaa, kostaa tahdon! vaan millä tavoin? *(Amalia tulee kiiruhtain portista).*

KUODES KOHTAUS.

Anna ja Amalia.

Amalia.

Anna! Anna! — No täälläpä sinä oletkin! Hyvä että vihdoinkin löysin sinun!... Mutta sinä katsot niin kamalasti, niin kiivaasti, että minä oikein pelkään. Anna kulta! Mikä sinua vaivaa?

Anna (katsoen synkästi eteensä. Voimakkaasti).

— Minä tahdon kostaa! —

Amalia.

Jumal' armahtakoon kuinkas minua säikähytät! Mitä sinä nyt tahdotkaan kostaa? En ole sinulle mitään paha tehnyt... Hyvä Anna! Emmekö aina ole olleet ystävät?

Anna.

Hyvä Anna! Ha! ha! ha! Hyvä Anna! Minä en ole mikään hyvä Anna! — Sano minusta paha Anna! ilkeä Anna! petollinen Anna!... sano vielä kavaltaja — Annakin! Sekään ei ole liiksi sanottu! —

Amalia.

Minä en ymmärrä sinua. — Varmaan olet kovasti erhettynyt niinkuin Bartholdus sinusta sanoi minulle...

Anna (voimakkasti).

Niin olen! Kovin olen erhettynyt! Pidin kiitollisuuden rakkautena ja luulin vihaavani häntä, jota rakastan, toivoin rehellisyyttä löytäväni siellä, jossa löytyi ainoastaan kavaluutta ja löysin jalomielisyyttä siellä, missä luulin lapsellisuutta löytyväni! Mutta puhuitpa Bartholdosta? Mitä hänestä?

—

Amalia.

Hän sanoi salaan minulle, että sinä olet kovin erhettynyt ja pettynyt ja käski minua hänen nimessään varoittamaan sinua — mistä, sit'en tiedä, sit'ei hän sanonut, mutta varmaankin jostakusta uhkaavasta vaarasta. —

Anna.

Koska ja missä hän käski?

Amalia.

Vähän ennen lähtöänsä ja juuri tässä paikassa, missä nyt seisomme, käski hän. Voi! Olisitpa nähnyt kuinka kaunis hän oli, kun hän Burmeister'ilta otti sotabanéerin ja vannoi sitä puolustaaksensa hamaan kuolemaansa asti! Mutta hän oli eriskummallisesti surullisen näköinen! Varmaan ajatteli hän ikävyydellä sinua. Tiedätkös Anna, minä luulen että hän rakastaa sinua! Todella mahtanet tuntea itses onnelliseksi, kuin sinua lempii niin jalomielinen nuorukainen kuin Bartholdus? Silminnähtävästi laski eversti häneen suurempaa luottamusta kuin toisiin...

Anna.

Haa! Onnelliseksi! Ei ole se onnellinen, joka on onnettomin onnettomista! (*Itsekseen*). — Bartholdus! — Kuinka julmasti enkö ole käyttänyt itseäni häntä vastaan ja kuitenkin muisteli hän minua vielä lähtöhetkenäkin, ajatteli minua! Ah! nyt juontuu mieleeni! Yksin hänelle saatan ilmoittaa kauhistavan salaisuuteni, hänen jalo mielensä on säälillä erhetykseni tuomitseva!

Amalia.

Mutta kulta Annaseni! Mikä sinun on? Suo minun lohduttaa sinua! —

Anna.

Sinä et taida minua lohduttaa! — Vaan kuitenkin taidat ... jos tiedät jonkun neuvon ... jos tunnet jonkun luotettavan miehen, joka tuulispään pikaisuudella voipi viedä muuan sanoman Bartholdolle...

Amalia.

Muuan sanoman Bartholdolle? Oletko järjeltä pois? Hän vast'ikään läksi sotaan... Vaan mitä sanomaa tarkoitat? —

Anna.

Suuri vaara uhkaa meitä!... Kaikki voipi mennä hukkaan!... kaupunki... Vaan ollos kysymättä! — En voi sinulle sanoa sen enempää! Mutta Amalia! Amalia! Oletko jo keksinyt sellaisen miehen, joka lähtisi sanomatani viemään? Etkö tiedä ketään sopivaista? —

Amalia.

En tiedä... Mutta eriskummallisella käytöksellä saat pääni ihan pyörryksiin. —

Anna (tulisesti).

Niin ole sitte mitään keksimättä, kosk'et sitäkään keksi! — (*Hän kävelee levottomasti edestakaisin*).

Amalia.

Odotappas Anna! Ehkä Erici, joka jäi kaupungin vartiaväkeen...

Anna (keskeyttäen).

Erici! Ah, hän se onkin se mies, jota tässä on tarvis! — (*Sulkee Amalian äkisti syliinsä*). Kiitos! Kiitos Amalia kulta neuvostasi. Ijankaikkisesti olen kiitollinen sinulle tästä keksinnästä! Mutta rientäkäämme! Pian! pian Ericin luo! —

(*Anna ryntää portille ja vetää Amaliaa kädestä*).

Amalia.

Anna! Anna! Sinä varmaan olet mielipuoli!

(*Esirippu laskeutuu*).

KOLMAS NÄYTÖS.

Paikka sama kuin edellisissä näytöksissä. — Yö. — Esiripun noustessa seisoo eräs porvari, kivääri olalla, muurilla.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Porvari ja Jöns Barrus (tulee ylös muurille).

Jöns Barrus (porvarille).

Hyvää iltaa ystävä! Ompa sinulla täällä ollut tärkeä vartioitsemis-toimi, sillä tämä vartioimispaikka on nykyjään milt'ei kaikkein tärkein koko kaupungissa. Tottapa oletkin pitänyt tarkkaa vaaria? He? — Ei käy torkkua tässä tällaisessa toimessa, ei suinkaan! — Hiisikö tuon portin avaimen vei, tiekkös sitä? Ja olipa tuo saakelimainen lukko! Kaksi kertaa kävin ryhäselkäsen sepän kanssa täällä ja yksin voimin koimme saada tuosta kirotusta lukosta voiton, mutta siitä kokeesta ei syntynyt sitä eikä tätä! Vaan onhan sillä seppänuhkurilla oikein rääätälin sormet! Ei niistä mihinkään! Minä, kuules ystäväni, minä siinä hyvin kiivaasti ponnistelin ja pinnistelin pihdeillä ja tiirikoilla, mutta kaikki turhaan! (*Itsekseen*). — Peijakas! Tässä nyt pidän pitkiä puheita enkä muista, että on tuo vaskiseppä parka — tukki kuuro! No kaikkia tänne vallille määrätään vartijoiksi kuin häntäkin! — (*huutaa porvarin korvaan*). — Saat mennä kotia jo — nyt on minun vuoroni vartioita. —

Porvari.

Jahah! (*Hän menee*).

TOINEN KOHTAUS.

Jöns Barrus (ensin yksin).

Jöns Barrus (katsoen porvarin jälkeä).

— Tuoko olisi kuullut, vaikka vihollinen tykillä olisi ampunut hänen korvansa edustalla! Olipa hänessäkin vartiaa näin tärkeään paikkaan! He ... he.. (*Lyö kädellensä otsaansa*). — Mutta nytpä muistan! Enkö jättänyt kammarini avainta suulle; — ja kammarissa on raha-arkkuni! Nyt varkaat varmaan vievät minun rahani, kaikki, kaikki minun rahani! Voi minua kovan onnen lasta! Vaan mitä on tehdä? Näin tärkeä vartioimispaikka ja velvollisuus, joka vaatii ... ja toisella puolella rahani, jotka kiljuen huutavat minua apuhun! — Ah! minä olen onnettomuuden oma!

Ääni (alhalta, vallin sisäpuolelta).

Käykää kotia... Kyllä minä tulen vartioitsemaan teidän sijaanne.

Jöns Barrus.

Kuka sinä siellä olet? (*tähtää kiväärillensä ääntä kohden*). — Minä tiedän että portti on auki, mutta siitä ei pidä pahanhengenkaan pääsemän sisään eikä ulos saamatta luotia päähänsä! Joko vastaat taikka kohta pamahtaa!

Ääni.

Antakaa minulle ensin suun vuoroa vastaamaan. — "Kuuliaisuus kuninkaalle". —

Jöns Barrus.

Kuulenhan ettäs olet ystävä, mutta mitä muuten olet? Selitä tarkkaan!
Minä tahdon selvän tiedon kaikista, jotka lähestyvät tätä porttia!

Ääni.

Nuori talonpojan renki Uudelta kirkolta olen. Eilen tulin tänne Wiipuriin vihollista pakoan. Tänään antoi eräs herra minulle kiväärin ja käski minun mennä vallille vartioitsemaan.

Jöns Barrus.

Tule tänne poika, että saan sinua likemmin tarkastella! —

(Anna, miehen puvussa, kivääri olalla ja hattu painettuna syvään otsalle, tulee vallille).

Jöns Barrus (katsoo Annaan).

Kooltasi olet pikkurainen, mutta kyllä pikkuisessakin pennikkaa on, jos vaan on hyvästä aineesta. He? —

Anna.

On kyllä; sen tiedän itsestäni! —

Jöns Barrus.

Reippaasti vastaat poika! Olkoon menneeksi — minä luotan sinuun. Mutta kuin olet nuori ja tottumaton, niin velvollisuuteni korkeata kruunua ja omaa itseäni vastaan vaatii, että vähäsen opetan sinua. — Kuuleppas poika! Jos esimerkiksi tuolla ulkona lahdella tulisi joku vene, niin pitää sinun huutaa "hollah" elikkä "verdah"! Taikka huuda, jos tahdot, "hollah" ja "verdah" yhteen aikaan. Huudappas nyt poika, että kuulen miltä äänes kaikaa! —

Anna (huutaa).

Hollah! Verdah!

Jöns Barrus (nauraen).

He!... he!... he!... Voisipa miehellä olla vähän raikkaampi ääni, mutta sinä oletkin poikanulikka ja äänes tietysti on sen jälkeen! Vaan ell'eivät veneessä kulkiat tiedä oikein vastata... Mitä pitää heidän vastaaman, muistatko nyt sen?

Anna.

Heidän tulee vastata: "kuuliaisuus kuninkaalle", sillä ne ovat tunnussanat tänä yönä.

Jöns Barrus.

Niin ... niin... Mutta ell'eivät sitä tee, niin lasket kiväärisi noin ja näin... *(tähtää kiväärillänsä).* — Piff! paff! puff! — He ... he... Ymmärrätkö minua? —

Anna.

Olen joskus papin saarnaakin ymmärtänyt! —

Jöns Barrus.

Sinä olet oikein heittiö vastaamaan, poika! Vaan jos ei ampuminen auta, niin hyökkää portille ja pistä painetilla, niinkuin kiukkuinen puskiainen *(hän osoittaa kiväärillänsä mitenkä painetilla käydään käsiksi)* ja huuda niin ankarasti, että kajaa ympäri koko kaupungin: "rientäkää avuksi!" Jokos ymmärsit, poika?

Anna.

Puolesta sanasta viisas ymmärtää, hullu ei kahdesta paranne! —

Jöns Barrus.

Sinussa on hyvä miehen alku, poika! — Älä myöskään pelkää aaveita eikä tonttuja eikä noitia.

Niemelän isäntä näki niitä viime illalla vartioitessansa tuolla toisella puolen kaupunkia. Ne olivat matkalla Hiitolaan; siis tuskin vielä tänä yönä ehtivät sieltä takaisin. Mutta jos tulevatkin, niin tee ristinmerkki rinnalles ja rukoile Jumalaa. Niin sanoi Niemelän isäntä tehneensä ja pelasti sielunsa ja henkensä konnain kynsistä. — Nyt menen. Jää hyvästi!

Anna.

Hyvästi! (*Jöns Barrus menee, mutta tulee kohta takaisin.*)

Jöns Barrus.

Vielä yksi asia! Sinä poika kuin olet juossut joutilaana kaiken päivän olet ehkä sattunut kuulemaan, jos on jotain sotasanomaa saapunut kaupunkiin? Meidän miehillä on ollut kuuma päivä. Lienevätkö saaneet voiton? —

Anna.

Ei ole mitään sotasanomaa saapunut, mutta syy siihen on hyvin luonnollinen. Ei kenkään vielä olisi ehtinyt tappelu-tantereelta tänne. Tuskin on puolitoista tuntia kulunut siitä, kuin laskin pääni vuorta vastaan ja kuuntelin. Silloin kuulin yhä vielä tykkien jyskinää.

Jöns Barrus.

Jumala suokoon kaikki parhaaksi! Siellä ovat nuo meidän nuorukaisetkin kuoleman nielussa! Tuo Bartholduskin, jota pidin niin rakkaana kuin olisi hän ollut oma poikani, on siellä.

Anna.

Bartholdus! —

Jöns Barrus.

Mitä poika? Tunnetko hänen?

Anna.

En tunne ... mutta se nimi...

Jöns Barrus.

Kenties on hän saarnannut teidän pitäjän kirkossa?

Anna.

Kenties onkin ... se on aivan luultavaa...

Jöns Barrus.

Hänestä olisi tullut hyvä pappi, siitä olen täydellisesti vakuutettu... Mutta Herran päivät! Tässä seison ja opetan sinulle sotatemppeja, unhottaen että varkaat kenties varastavat kaikki rahani. Oh! kuinka paljas ajatuskin siitä kovasti säikäyttää minua! (*Hän rientää pois.*)

KOLMAS KOHTAUS.

Anna (yksin).

Hetket rientävät — vaan Bartholdoa ei kuulu tulevaksi! — Varmaan tekee tuo petturi Gerbert rynnäkkönsä jo tänä yönä, toivoen viekkaalle juonellensa hyvää menestystä, kuin jalo Burmeisterkin kovaksi onneksi jätti kaupungin. — Vaan sen ei pidä luonnistuman! — se ei saa luonnistua! — (*katselee kivääriänsä.*) — Sinä luoti kulta, joka lepää tämän kuolon lähettäjän povessa, sinua rukoilen löytämään tien hänen kavalaan sydämeensä! Tuossa portin edustalla olkoon se määrä, johon on hänen suotu käydä, vaan ei edemmäksi! Seisokoot siinä koston ja kuoleman enkelit vakaina liittolaisinani! (*Kaikua hevoisten kavioista kuuluu. Anna katsoo taaksensa.*) — Kaksi ratsastajaa! He kiertävät kadun kulmassa ja kiiruhtavat tänne! — Toinen heistä — ah, se onpi hän!

(*Anna vaipuu istumaan vallille.*)

NELJÄS KOHTAUS.

Anna. Bartholdus Simonis ja Kaarle Olavi.

Kaarle Olavi (sisäpuolen muuria).

Odotappas Bartholdus! Jahka ensin itse olen kunnialla päässyt tämän Schleipnerini seljistä, niin tulen sinulle avuksi. — Ole varova sinä kuin olet haavoitettu! —

Anna (Itsekseen).

Taivaan Herra! — Haavoitettu! —

Bartholdus Simonis.

Älä ole milläänsäkään Kaarle! — Kyllä tulen avutta toimeen! On minulla parempi käteni terveennä.

(Bartholdus Simonis, jonka vasempi käsi on siteissä, ja Kaarle Olavi tulevat portista).

Bartholdus Simonis (Itsekseen).

Jumalan kiitos, että ehdimme tänne hyvään aikaan, ennenkuin on mitään onnettomuutta tapahtunut! *(Kaarlelle, joka ähkäen pyyhkii hikeä otsastansa).* Tämän portin lähellä ei löydy ainoatakaan tykkiä, sillä ei kenkään odottanut, että vihollinen tästä ryntäisi kaupunkiin. Mene Kaarle ja toimita tänne yksi tykki. Pait sitä tulee sinun hankkia kymmenen taikka kaksikymmentä rivakasta miestä — jos satut kohtaamaan niin monta. Muuten on, toivoni mukaan, vähemmässäkin tarpeeksi.

Kaarle Olavi.

Hoh! Bartholdus! — Se oli surmantapainen ratsastaminen! Kuuma olen kuin suitseva leipäuuni! *(Ottaa taskustansa pullon ja juo siitä).* — Tuhat tulimaista, että oli tuokin vaan pelkkää vettä, selvää lähteen antamaa ja kantamaa! — Per Dii immortales! Kehnoa särvintä tuo vesi! Oi, muistuu mieleeni Burmeisterin kesti ja oivalliset olvihaarikat siellä! *(huoaten).* Nunc quid est, quod me in hoc urbe delectare possit? — Mutta mainitsitte jotakin tykeistä, herra kenraali Bartholdus? Puhuitko niistä tykeistä, jotka tänään jäivät saaliiksemme? —

Bartholdus Simonis.

Käskin sinua mennä noutamaan yksi tykki tänne ja haalimaan kokoon kymmenen eli kaksikymmentä kunnollista soturia...

Kaarle Olavi.

Niin ... niin sanoit. Nyt jo muistan nämät sanasi kuulleen. — Vaan minkätähden tykki? — Miksikä satureita? — Minkätähden tämä kirottu ratsastus, joka oli viedä hengen minusta?... mutta olipa tuo hallipää-valakka myös hevonen hevoseksi! Näin — näin se harpata hölkötteli ikäänkuin Neitsytniemen vanha tietäjä-akka! Vaan Bartholdus! Kuka on sanonut ja mistä sen tiedät, että vihollinen aikoo tehdä rynnäkön? Minkä sanoman antoi sinulle Erici? Minkä tähden on tämä asia näin salassa pidettävä? Puhu nyt suusi puhtaaksi ja selitä minulle selitettävät! —

Bartholdus Simonis.

Miksi vaadit selityksiä, Kaarle, ehkä olet kuullut, ett'en voi selityksiin ryhtyä? —

Kaarle Olavi.

Miksikä kohtelet minua niinkuin komentaja käskettäviänsä? Enkö ole vänrikki niinkuin sinäkin? — Suoraan sanottu! En tottele kauemmin käskyjä, joidenka tarkoitusta en ymmärrä. Nyt olen suuttunut kauemmin näyttämään sen porsaansa osaa, joka säkissä vietiin pitkät matkat, itse tietämättä mihin!

Bartholdus Simonis.

Kaarle! En ole kohdellut sinua niinkuin komentaja käskettäviänsä, vaan niinkuin ystävä ystävänsä, niinkuin veli veljeänsä! Mutta ell'eivät pyytämäni ole sinulle mielin, niin käyn itse toimeen. Jää sinä sill'aikaa vartiaksi tähän! —

Kaarle Olavi.

Älä vihastu, ystäväni Bartholdus! Minä hyppään päistikkaa vaikka kaivohon, jos ystävytemme nimessä pyydät minua niin tekemään. Siis menen — mutta kirotut olkoot kaikki salaisuudet! Eikö ihmisten sopisi olla niinkuin minun? Minulla ei ole salaisuuksia Jumalan eikä ihmisten kanssa! Linnut ilmassa, puut metsässä, kukkaiset kedolla ja vielä *(viittaa lahdelle)* kalatkin meressä tuntevat ajatukseni yhtä hyvin kuin minä itse, sillä en niitä salaa keneltäkään! Hyi tätä mailmaa! Eikö salaisuus ja hulluus ollene sama asia? —

Bartholdus Simonis.

Nyt joudu Kaarle!

Kaarle Olavi.

Kyllä joudun — niin paljon kuin näin harmissani ollen on mahdollista! —

Bartholdus Simonis.

Mistä syystä oletkaan näin kovin harmistunut? —

Kaarle Olavi.

Monesta syystä, mutta enemmän kuitenkin siitä syystä, ett'en tullut haavoitetuksi niinkuin sinä! —

Bartholdus Simonis (nauraen).

Sepä kummallinen syy harmiin!

Kaarle Olavi.

Kummallinen kyllä, mutta luonnollinen! — Minä olen rakastunut, julmasti rakastunut!

Bartholdus Simonis.

Sinäkö? — Mitä vielä! —

Kaarle Olavi.

Oikein toden totta! — Minä jumaloitsen nuorta serkkuani! — Mutta hän — hän pitää minua kevytmielisenä heittäjänä! — Ah! jos olisin haavoitettu! Kyllä tulisi hän pian toisenlaisiin ajatuksiin! —

Bartholdus Simonis.

Mitä joutavia lasketkaan! — Tietävät kaikki kertoa, että tänään taistelit kuin sankari ja että Burmeister erittäin kiitti sinua! —

Kaarle Olavi.

Ensin kiitettyänsä sinua. — Niin tietäkööt vaan, mutta minä tiedän, että naisten aivoja särkee, kun näkevät sodassa haavoitetun nuorukaisen ja siteet varastavat heidän sydämensä.

Bartholdus Simonis.

Lähde jo houru!

Kaarle Olavi.

Lähden kyllä, mutta parempi onni toisella kertaa! Jos kuulat ensitulevassa tappelussa vielä välttävät minua, niin syöksen salaan oman miekkani käsivarteni lävitse — sen vannon tekeväni! Saaspa sitte nähdä, jos Amalia sääliä voi katsella mun vereni virtaavan! — (*Hän menee iloisesti hyräillen*).

VIIDES KOHTAUS.

Bartholdus Simonis ja Anna.

Bartholdus Simonis (menee tunnustamaan porttia).

— Aivan niinkuin pelkäsin! — Avain poissa!... Portti auki! — Kavaluuden hankkeissa hän kävi koska hänen viimein kohtasin tässä! — Haa! Ken olisi voinut luulla, että pimeyden vallan piti viettelemän häntä näin kauhistavaan rikokseen! — Mutta tuo ihana muoto oli vaan keho kuori, joka peitti inhoittavinta kavaluutta ja vilpillisyyttä! Nyt niinkuin usein ennen puetti helvetin ruhtinas lemmittynsä kauneuden vaippaan, siten helpommin päästäksensä tarkoitustensa perille! — Ja tuota kavaltajaa minä rakastin! — Oi! sortukoon viimeinen kipinä tuosta lemмен liekistä rinnassani ja sammukoon se vihan ja ylenkatseen aaltoihiin!

Anna (tuskaantuneena, itseksensä).

Mitenkä hän raivoo! Herra Jumala! En rohkene minä käydä hänen silmiensä eteen enkä tehdä hänelle tunnustustani! — Tunnen itseni niin särjetyksi, niin poljetuksi... Nyt vasta olen, kurja, oikein onneton!

Bartholdus Simonis.

Portti ilman vartiata! Pääsö kaupunkiin vapaa! Siinäkin lie hänen vaikutuksensa olla huomattavana! — Ehkä hän sireeni — katsonnollansa ja sanoillansa on senkin saanut matkaan! —

Anna (epävakailla äänellä, tehden kiväärillensä sotaisen kunnian-osoituksen).

— On täällä vartia!

Bartholdus Simonis.

Onko? Niin mik'et kelvoton antanut itseäs ilmi ja tehnyt velvollisuuttasi meidän äsken porttia lähestyessämme? —

Anna.

Minä näin että olitte suomalaisia upsieria enkä luullut...

Bartholdus Simonis.

Sinä et saa luulla mitään, vaan tarkoin tehdä mitä sinun on käsketty tehdä! — Tule alas! (*itseksseen*). — Tuollaisen heittiön turviin heitetty maamme etuvarustus! —

(Anna tulee portista ja seisahtuu portin holvin suuhun. Bartholdus luo kiivaat silmäykset Annaan).

Bartholdus Simonis.

Sinä ansaitset kuja-pieksua velttoudestas! —

Anna.

Antakaa anteeksi, kunnioitettava herra! Minä olen nuori ja ymmärtämätön — en uskaltanut käskyttä astua puhumaan upsierien kanssa. Jos olisi ollut vihollinen, niin toisin tehnyt olisin!

Bartholdus Simonis.

Kuinka silloin olisit tehnyt?

Anna.

Ensin olisin ampunut ja sitte huutanut apua voimiani myöten!

Bartholdus Simonis.

Oikein — niin sinun olisi tullut tehdä... Ehk'ei tässä olekkaan syytä suuttua sinuun... Mutta ole toisten paremmin varoillasi!

Anna.

Hyvä herra! Uskallanko ... tohdinko kysyä teiltä, jos meidän miehet tänäpäpä saivat voiton? Tykkien jyske on kuulunut aina tänne asti ja levottomuus on kaupungissa ollut suuri.

Bartholdus Simonis (innolla).

Saivat voiton!... suuren voiton!... kauniin voiton!... ihanan voiton! Oi Jumalani, mikä päivä! Meidän soturimme tekivät ihmeitä! Niinkuin jalopeurat karkasivat he vihollisten päälle!... Siinä kaatui mik'ei mennyt pakoon ... kaikki maahan masentui! Surrottujen rumien ylitse kävi voittoretkemme! — Hurrahuutojen kajahtaissa ei saattanut kuulla kuolevaisten valituksiakaan! —

Anna (Itsekseen).

Kuinka hänen silmänsä loistavat eriskummallisesti! — (*Ääneen*). — Te olette haavoitettu, herra upsieri? —

Bartholdus Simonis.

Niin olen ... kaksi kiväärin luotia tunki käsivarteni läpi — ei sen enempää! —

Anna (Itsekseen).

Ei sen enempää! Todella — hän puhuu kuin sodassa harmaantunut sotilas. — (*Ääneen*). — Jos vielä rohkenisin tehdä kysymyksiä, niin pyytäisin teitä selittämään, miltä tuntuupi ensikerran tulla taisteluun... Jos minunkin joskus tulisi mennä tuleen, niin voisipa tuo olla hyödyksi edeltäpäin tietää...

Bartholdus Simonis.

Miltä se tuntuu? Ylevältä, sangen ylevältä! Ensimmäisen tykin pamahtaissa piirtelivät viluvedet kaiken ruumiini lävitse, mutta en usko että se tapahtui pelosta, vaan tottumattomuudesta ja innosta... Kuula tuli vinkuen meidän joukkoomme ... ja yksi meidän miehistä kaatui maahan ... päätänsä lyhyempi kuin ennen. En seisonut kauemmas hänestä, kuin että hänen verensä niinkuin myrskyn heittäjä rankkasade ripsahteli kasvoilleni ... silloin oma vereni läksi virtaamaan ja minä purin hammasta!... Pamahti niin toinen laukaus ... kiemaellen mennä viuhahtivat kuulat päämme ylitse... Into nousi meissä!... Me katselimme levottomasti Burmeisteriin!... Mutta jo olikin aika tullut rynnätä! — "Eteenpäin pojat!" — huusi hän — "Eteenpäin ja taistelkaa nyt kuin miehet maanne edestä!" — Ei muuta! Ukkosen jyrinällä vastasimme hänelle: "eteenpäin!" ja juoksussa läksimme vihollista vastaan!... En tiedä kuinka kovasti juoksin ... kuinka kauas... Sotalippu oli vasemmassa kädessäni, miekkani oli oikeassa... Sen muistan että pian näin julmia viiksihuulinaamoja edessäni jo kiväreitä kiiltää kimalteli silmiini... Vihollinen antoi tulta... Minä tunsin kovan tuskan kädessäni ... päätäni pyörrytti ... ja minä kaaduin.

Anna.

Herra Jumala! sinä kaaduit...

Bartholdus Simonis (jok'ei innossaan ole kuullut Annan sanoja).

— "Sotabanérimme vaipuu maahan! Pelastakaa kallis banérimme!" — huusi evesti Burmeister. Nämä hänen sanansa minäkin kuulin ja ne herättivät, sytyttivät uudesti hengen rinnassani... Jo oli ystäväni Olavi ottamaisillansa sotalipun kädestäni... Silloin nousin jälleen jaloilleni ja huusin kuin hullu: "En minä jätä rakasta lippuani toisille! Eteenpäin Suomalaiset! Teidän lippunne liehuu vielä!" —

Anna.

Kiitos taivaan, ett'et sinä kuollut, Bartholdus! —

Bartholdus Simonis (laskee kätensä otsallensa ja on niinkuin unesta herännyt).

— Mutta tuo ääni! Tuo ääni! Oi ett'ei se milloinkaan enää olisi kaikunut korvissani! että se olisi vaiennut ijänkaikkisesti! — (*Hetken äänetönnä oltuansa. Kiivaasti Annalle*). Kuka olet sinä poika? Oletko sinä aave Manalasta, koska sinä laulat perkelién nuottia? (*Äänettömyys*). — Vastaa!...

Anna.

Minä olen — Anna!

Bartholdus Simonis.

Ha! ha! ha! Anna! Eikö sinun kavaluutesi juoksulla ole yhtään loppua? — Lepääpi kerran virta laskettuansa meren helmahan, vaikeneepi myrsky raivottuansa aikansa, herkeääpi ruttokin tehtyänsä hirmutyönsä — sinä vaan olet virtaa villimpi, myrskyä myrskyisempi ja ruttoa julmempi; sinä et luovu ilkitöistä eikä sinun kavaluudellasi ole loppua! — Tänne olet asettunut salahankkeitasi auttamaan edes! Syntymäkaupunkisi olet pettänyt viholliselle, nyt ehkä tahdot hänelle pettää minun ja ne toiset, jotka minun kehoituksestani käyvät sinun pauloihis! Sinä vasta olet oikein oivallinen nainen, Anna! —

Anna.

Kova on tuomiosi, mutta kovan tuomion olen ansainnutkin! — Vaan kavaluuden salahankkeissa en käy! Jos niin tekisin — miksi käskeä sinut tänne uhkaavaa vahinkoa karkoittamaan?

Bartholdus Simonis.

Niin miksi käskit? —

Anna.

Kuule minua, Bartholdus, ja tuomitse sitte. — Tahdon sinulle tehdä tunnustukseni, vaikka sydäntäni särkee sitä tehdessäni... Silloin kuin sanoin sinua rakastavani, silloin en valhetellut ... sillä todella sinua rakastin... Mutta aika kului ... vilkkaat levottomat ajatukseni työnsivät sinne tänne ... lapsuuteni synnyttämä siemen tyytymättömyyteen kypsäni minussa päivä päivältä ja minä rupesin halajamaan jotakin, kuin ei minulla ollut, suuttumaan kaikkiin, kuin minulla oli... Sinä olit vaan lukiolainen ja ai'oit päällepäätteeksi tulla papiksi... Minun lempeni alkoi tuntua minusta niin aivan jokapäiväiseltä... En voinut enää löytää sinussa eikä rakkaudessa einettäkään tuota viehättävää, eriskummallista, jota mielikuvitteluni kuvaili minulle rakkaudeksi, autuudeksi... Bartholdus! — Vähitellen näin sinussa vaan tuon kurjan jokapäiväisen leivän edestä pyrkivän henkilön — ja sinun hellyytesi alkoi käydä minulle

ikäväksi... Silloin satuin purjehtimaan isäni kanssa tuolla ulkona lahdella ... varmaan muistat sen myrskyisen illan... Veneemme kaatui... Minä olin hukkua ja olisinkin ollut kuoleman oma ell'ei eräs nuori mies oman henkensä vaaralla olisi heittäytynyt aaltojen syliin minua pelastaaksensa... Hän oli nuori, hän oli kaunis ja...

Bartholdus Simonis.

Ja sinä rakastuit häneen! Ha! ha! ha!

Anna.

Minä luulin hänessä löytäneeni uneilmani sankarin ja samassa ehtineeni toiveitteni perille. — Monet seikat yhdistyivät heittämään hänen ylitsensä mieltäni viehättävän vaipan. En tuntenut hänen todellista säätyänsä, jota kuitenkin syystä arvelin korkeaksi; oikean nimensä piti hän salassa.

Bartholdus Simonis.

Eikö ollut hänellä syytä tehdä siten? Oh, tämä oli kaikin puolin ylevä sallimus! Ha! ha! ha!

Anna.

Älä naura niin kamalasti! — Hän tosin on venäläinen, mutta sitä en silloin tiennyt. Että hän oli nuori ja loistava, sen näin, että hänen rinnassansa jalo ja vilpitön sydän sykkisi — siitä luulin voivani olla varma. Kaikella kohteliaisuudella käyttelikse hän minua kohtaan ritarillisuuden sääntöjä noudattamalla... Henkeni oli hän pelastanut... Minä olin hänelle kiitollisuuden velassa ... ja kuin hän sanoi rakastavansa minua...

Bartholdus Simonis.

Niin et sinäkään voinut olla häntä rakastamatta! — Sen olet jo kertonut, mutta kerro vieläkin tuosta oivallisesta lemmen leikistä!

Anna.

Kauneitten sanainsa ja nerokkaitten valheittensa avulla koki hän saada minulta tiedon kaikista niistä asioista, jotka koskivat tämän maan ja tämän kaupungin puolustushankkeita...

Bartholdus Simonis (Keskeyttäen).

Siksi että hän sai sinun pettämään kotikaupunkisi ja samalla kotimaasi! Sinä olet tehnyt kauniin työn, Anna, oikein ikimuistettavan. Mutta missä on hän sun lemmittysi nyt? Etkö jo riennä hänen luoksensa?

Anna (itkusilmin, mutta voimallisesti).

— Se on tosi Bartholdus! Hän sai minut tekemään tuon inhoittavan työn, jonka mainitsit, sillä minun järkeni oli pimitetty. Vasta tänään tulin havaitsemaan hänen kavaluutensa; minun silmäni aukenivat ja minusta tuntui niinkuin sille ihmiselle tuntuu, joka herää surullisesta, levottomasta unesta. Kuitenkin oli siinä se eroitus, ett'ei minun unelmani ollutkaan paljas unelma! En voinut kieltää tehtyä tekoani, kauhistavana ja peloittavana asettui se eteheni... Mielelläni olisin heti paikalla mennyt kuolemaan, jos sillä olisin suorittanut rikokseni! Mutta ei! Omatuntoni huusi väkevällä äänellä että minun piti kostaa sitä miestä, jota en koskaan todellisesti ole rakastanut, joka kiitollisuuteni tunteet kavalasti käytti hurjiin tuumiinsa. Sentähden elän vielä, sentähden lähetin Ericin sinun tykö, sentähden kannan tätä kivääriä. — Nyt olet kuullut erhetykseni historian, Bartholdus! Yksin sinulle olen sen kertonut...

Bartholdus Simonis.

Sinä et ole rakastanut häntä? Sanoitko niin? —

Anna.

En ole, vaikka luulottelin itseäni niin tekeväni... Todella olen vaan yhtä ainoata miestä eläissäni rakastanut.

Bartholdus Simonis.

Ja kuka on ollut tuo onnellinen, jos saan kysyä?

Anna (vakaasti).

Sinä!

Bartholdus Simonis (hetken mietittyänsä).

— Minä?... Minä?...

Anna.

Tällä hetkellä täytyy minun se tunnustaa. Ainoastaan sinua olen rakastanut, vaikka hämmennyksen pilvet hetkeksi peittivät ymmärrykseni valon ja kätkivät onneni tähden sameaan sumuhun.

Bartholdus Simonis.

Anna! — Tuo salainen ääni rinnassani siis ei valhetellut? Se on kuiskannut, että sinä lemmit minua...

Anna.

Se on yhtä varmaan kuiskannut totta kuin se kova tuomio, jonka minulle olet julistanut, oli oikea! —

Bartholdus Simonis.

Tuomio? — En tuomitse, Anna, sinun erhetystäs! (*laskee kätensä otsallensa*). — Vaan kenties olen sanonut jotakin loukkaavaa? En tarkoin muista mitä kaikkia olen sanonut... Mutta, Anna, en tuomitse sinua! Olisitko voinut tehdä toisin henkesi pelastajalle? — Anna, sinä lemmit minua! Se tieto purkaa kaikki muut tiedot minusta! Sinun rakkautesi — se on minulle kaikki! Muut mailman menot ovat siihen verrattuina mitättömät! Tuhansien kuolosten kidasta tahdon temmata sinun ja rakkauteni! (*Hän polvistuu*) — Ah Anna! lapsuudestani lemmittyni! Tule tuomaan lepoa tälle sydämelleni, joka lyö niin levottomasti! —

Anna.

Bartholdus! Älä puhu näin! En taida olla sinun! Nouse ylös! — Sinä olet tänään vuodattanut verta sen saman isänmaan edestä, jonka minä petin — et voi sinä syleillä kavaltajaa, kuuletkos kavaltajaa! —

Bartholdus Simonis (lempeästi).

Et sinä ole pettänyt, et ole kavaltaja! Se oli erhetys; — voivat enkelitkin erhettyä! Anna! Anna! Kuule minua! —

Anna.

En uskalla enkä saa kuunella ääntäsi tällä hetkellä, jona olet innostunut! Pian tulisit huomaamaan, ett'et ikinä voi minulle täydellisesti antaa anteeksi. Kamala rikokseni seisoi aina peloittavana, verettömänä haahmona meidän välillämme!

Bartholdus Simonis.

Sinä et tunne minua, Anna! Minä olen jo antanut anteeksi sinulle, täydellisesti antanut anteeksi! — En koskaan ole tehnyt jotakin vaan puoleksi; se sotii luontoani vastaan! Jos rakastan, niin rakastan sydämeni syvyydestä, jos innostun, niin innostun täydestä mielestäni, jos annan anteeksi, niin teen sen täydellisesti!... Anna!...

Anna.

Älä puhu enemmän Bartholdus! — Nouse...

(Kellon ääni kajahtaa kolkosti. Bartholdus hyökkää seisomaan ja tarttuu miekkaansa).

Bartholdus Simonis.

Vaan mitä merkitsee tuo kellojen ääni? Onko vihollinen tehnyt päällekkarkauksen muualta? Tuhannen kuoloa! Millä suunnalla lie nyt vaara!

Anna.

Ei ole mikään vahinko uhkaamassa tällä kertaa; — tuo kellojen soitto tapahtuu sekin minun käskystäni. Nyt on sydänyö. —

Bartholdus Simonis.

Sinun käskystäsi? —

Anna.

Niin ... minulla on liittolainen, josta minun tulee kiittää sinua. Kuule Bartholdus! — Puoliyöhön asti päätin odottaa sinua, mutta ell'et siksi saapuisi tänne, niin käskin Amalian, — joka ei kuitenkaan asiaa tarkemmin tunne — toimittaa tieto tornin vartioille, että surma uhkaa kaupunkia.

Bartholdus Simonis (kiivaasti).

Vaan tuon kellon äänen pitää vaikeneman!

Anna.

Minkätähden on se niin tarpeellista? —

Bartholdus Simonis.

Sentähden että vihollinen siitä saa muistutuksen olla varoillansa! Parempi on että hän ryntääpi tänne ja saapi kunnan tervehdyksen, kuin että hänen väijymistänsä joka hetki täytyy pelätä! Soturi, hoi!

(Yksi soturi tulee).

KUODES KOHTAUS.

Bartholdus Simonis, Anna, Soturi, kohta sen jälkeen Kaarle Olavi ja toisia sotureita.

Soturi (tekee portista tultuansa sotaisen tervehdyksen Bartholdolle).

Bartholdus Simonis (soturille).

Riennä pian torniin sen vartioille sanomaan, että ovat soittamatta! Ei ole kaupunki vaarassa. — Ken sellaista on heille sanonut, hän on jaaritellut tyhjiä! Kiiruhda!

(Soturi menee. Rattaiden kolinaa kuuluu).

Kaarle Olavi (vallin sisäpuolella).

Kiiruhtakaa nuhjustelia-lurjukset! paksupäät, asini et asinari! — niinkuin maisteri Alcmannuksen kaunis tapa oli sanoa minulle. Ettekö kuule kuinka kellot soivat ja vaara siis on läsnä! —

Bartholdus Simonis (Annalle).

Lähde Anna! Sinä et saa viipyä täällä kauemmin!

Anna.

En lähde Bartholdus! Minä olen vannonut ampua hänen hengettömäksi, jos laskee hän vielä kerran jalkansa kaupunkimme pyhälle rannalle! — ja valassani pysyn vakaana! — Toisten sotilaisten rivissä tahdon seisoa! —

Bartholdus Simonis.

Mieletöntä! Lähde Anna! Monet vaarat voivat uhata sinua! —

Anna.

Mitkä vaarat tahansa — mielelläni ne kaikki kestän sinun kerallas! — Se on oleva minulle iloa ja hauskuutta!

(Kaarle Olavi, miekka kädessä, tulee portista).

Kaarle Olavi.

Nyt on täällä tuo tykki — mihinkä on se laskettava? Ei se juuri ole mailman mainioimpia, mutta eipä juuri huonoimpiakaan, vaikka se lieneekin laatuansa ensimmäisiä tässä Suomen maassa, kenties Kaarle Bonden aikuisia. Kyllä sillä tulemme toimeen! — Vaan liekö piru päässyt vallalle, taikka miksi pauhaavat kellot? Luulin vihollisen jo ryntäneen tänne (*huomaa Annan*). — Kaunis soturi sinulla täällä! — Vaan Bartholdus! Mihin on tykki asetettava! —

Bartholdus Simonis.

Tuonne vallille oikealle puolen ampumatornia. — Saitko sotureita kokoon? —

Kaarle Olavi.

Sain muutamia lurjuksia, vaan mistä kunnosta lienevät — sen saavat itse osoittaa, jos tarvis tulee.

(Hän menee portista sisään toimittamaan tykkiä ylös vallille, mikä toimi tapahtuu melskeen ja huutojen alla. Kellojen ääni vaikenee).

Bartholdus Simonis.

Lähde Anna! — minä rukoilen! — Jos joku vahinko kohtaisi sinua, niin olisin onneton kuolemani hetkeen asti —

Anna.

Älä puhu minusta! — Enkö itse ole syypää kaikkiin vahinkoihin, mitkä voivat tulla kysymykseen? Minunko siis pitäisi niitä välttämän! —

Bartholdus Simonis.

Ah Anna! Parempi, suloisempi on, ettäs säästät itses siksi kuin rauha taas on päässyt maahamme majailemaan ja rakkaus rauhan kanssa!

Anna (kolkosti).

Ha! ha! Minä kehno, kurja! Ei sovi minun ajatella rauhaa eikä rauhallista onnea! — *(päättäväisesti)*. Ole surutta minun suhteeni, Bartholdus! —

(Tykki on saatu ylös muurille. Kaarle Olavi ja muutamat soturit seisovat muurilla lähellä tykkiä).

Kaarle Olavi.

Katsoppas tänne Bartholdus — tuossa nyt on tykki! Eikö se lepää siinä hyvin mukavasti? — Onko moitteelle sijaa? —

Bartholdus Simonis.

Ei suinkaan.

Kaarle Olavi.

Sitäpä luulisin! — Tulkoon nyt vaan vihollinen — me olemme valmiit häntä ottamaan vastaan sopivalla tavalla! —

Bartholdus Simonis.

Pidä kaksi miestä kanssas siellä vallilla! Lähetä muut tänne! —

Kaarle Olavi.

Niin teen... Kahden miehen avulla toivon voivani soittaa tätä huilua kauniimmin kuin se milloinkaan ennen on soinnut, vaikka se, sen muodosta päättäen, lieneekin monta virttä visertänyt! — *(Hän kääntyy ja antaa käskyn satureille, jotka menevät).*

Bartholdus Simonis (Annalle).

Riennä täältä pois, Anna! —

Anna.

Älä pyydä sellaista, Bartholdus, jota en taida tehdä! En luovu päätöksestäni! Jumala itse on antanut tämän koston minun toimitettavakseni! —

(Joukko satureita tulee portista).

Bartholdus Simonis (satureille).

Jos tässä syntyy pieni kahakka, niin pitää teidän tarkoin totella käskyjäni! — se on pääasia! — Nyt piilekää portin holvissa!

(Soturit vetäiksevät portinholviin. Anna aikoo seurata heitä, mutta Bartholdus tarttuu hänen käteensä).

Bartholdus Simonis (hiljaan Annalle).

Tottele minua Anna! — lähde! Säästä itseäs — vanhempiesi tähden! — minun tähteni! —

Anna. (Katsoen vakaasti Bartholdoon).

Se on mahdollista!

(Hän menee sotureitten joukkoon. Bartholdus astuu vielä muutaman askeleen Annaa kohti, mutta Anna kääntyy takaisin ja antaa kädellensä jyrkästi estävän osoitteen).

Bartholdus Simonis (Itsekseen).

Hyvällä ei hän tottele, kovuutta en taida käyttää! — Jumala! kuinka on tämä asia päättyvä!

Kaarle Olavi (tykin sytytin kädessä, vallilta).

— Kuule Bartholdus! Sytyttimen varsi kutkuttaa kättäni! Jos he tulevat — saanko kohta heittää heille palasen aamiaista? —

Bartholdus Simonis.

Älä turmele tointamme pikaisuudella! — Varro käskyjäni! Mene piiloon!

(Yksi kiväärin laukaus kuuluu vasemmalta. Kohta sen jälkeen useampia).

Bartholdus Simonis.

Vaan mitä tämä?

Anna (tulee kiiruhtain portin holvista. Bartholdolle).

— Se on Gerbert! Hän oli viekkaampi kuin luulinkaan. Arveltuansa, että minä toimittaisin suojelioita tähän porttiin on hän ryntänyt toista porttia vastaan! —

Bartholdus Simonis.

Sinne avuksi! Me kierrämme muurin ympäri! — Mutta sinä Anna jäät tänne! Minä vannon syöstääkseni kuolemaan, ell'et noudata tahtoani! —

Anna (katsoo ensin Bartholdoon ja sitte alakuloisesti maahan).

Kaarle Olavi (tulee portista).

Hei Bartholdus! — Ei yhtään väliä missä tanssitaan, että vaan soitto helisee! *(kääntyy vasemmalle).* — Kiiruhtakaamme nyt!

Bartholdus Simonis (Kaarlelle).

Sinä jäät tykkis luo! Emme saa jättää tätä paikkaa ilman vahditta ja suojatta.

Kaarle Olavi (polkee jalkansa maahan).

Sen vietävä että kaikissa lupasin totella häntä! — Mutta ei auta kinaaminen, vaikka miekan kahva kuinka kutkuttaisi kättä! *(Hän menee kiireesti portista sisään).*

Bartholdus Simonis (Soturille, jotka ovat tulleet esiin).

— En tarvitse teille sanoa, mitä työtä teidän nyt on tekeminen. — Kuolema taikka voitto! — Eteenpäin pojat! Mars! —

(Bartholdus ja soturit menevät vasemmalle, josta kuuluu ampumista, sotamelskettä ja sota-huutoja).

Kaarle Olavi (vallilla).

En — en jaksakaan kauemmin kuunnella! Jos hetkenkin vielä kuuntelen, niin luovun lupauksestani! *(Hän lukitsee molemmilla käsillensä korvansa ja vetäiksee ampumatornin taakse).*

Anna (levottomasti).

Nuo laukaukset!... Jokainen niistä voipi olla merkki siitä että Bartholdus on kaatunut!... Käyköön mitenkä tahansa ... tätä levottomuutta ... tätä tuskallista tietämättömyyttä ... en saata sitä kauemmin kärsiä! *(Tulisesti astuu hän muutaman askeleen vasemmalle, mutta samassa tulee vasemmalta Gerbert, venäläisen päällikön puvussa, kiiruhtain).*

SEITSEMÄS KOHTAUS.

Anna, Gerbert, myöhemmin Bartholdus Simonis ja Sotureita.

Gerbert.

Kirous!— Tuumani menneet tyhjiin! — Pakenevat mieheni jättivät minun!
Eikä tässäkään yhtään venettä! —

Anna.

Gerbert!

Gerbert.

Anna!

Anna.

Niin Anna — koston enkelinä! Nyt täytän valani! Nyt petturi — nyt! (*Hän tähtää kiväärillänsä.*)

Gerbert (pelvotta).

Ammu vaan kaunis Annaseni, jos mielit! Palkitse jalosti henkesi pelastukses ja lämmin rakkauteni! —
Katso — tässä on minullakin pistoli vyössäni, mutta tuhannen kertaa mieluisammin kuolen, kuin että
tähtäisin sillä hänen rintansa kohti, jota rakastan! —

Anna (jonka kivääri verkkaan vaipuu maata kohden).

— Oi! taivaan Jumala!

Gerbert.

Etkös ammu, Anna kulta?

Anna.

En ... taida!

(Bartholdus, miekka kädessä, tulee vasemmalta).

Bartholdus Simonis (Gerbertille).

Haa! — Vihdoin viimein tapaan etsimäni! kohtaan sinut rintaa rintaa vastaan! — (*Hän ryntää
Gerbertiä vastaan.*)

Gerbert (ottaa pistolin vyöltänsä ja ampuu Bartholdon).

Anna (huutaa tuskalla).

Haa! Gerbert! — Mitä sinä olet tehnyt!

Gerbert (osoittaa kädellensä kaatuneesen Bartholdoon).

— Oliko *hänkin* sinun sulhos? —

Anna.

Jumalatoin! — Nyt eivät mitkään voimat maailmassa pelasta sinua kuolemasta. — (*Hän nostaa
tulisesti kiväärinsä ja ampuu.*)

Gerbert (horjahtaa).

Voi Anna! (*Hän kaatuu. — Kivääri putoo Annan kädestä ja hän jää vavisten seisomaan.*)

Bartholdus Simonis (kohoaa toisen käsivartensa nojalle).

— Silmäni ovat niin sameat näköni niin himmeä.... Missä olen?... Ah! Älkää antako heidän
riistää meiltä voittoa!

(Hän vaipuu taas maahan).

Anna (heittäiksee polvillensa Bartholdon viereen. Suurella tuskalla).

— Bartholdus!

Bartholdus Simonis (Kohoa taas käsivartensa nojalle).

— Kuka minua huusi?..... Burmeisterko?.... En jaksaa enää herra evesti..... Luoti on sydämässäni.... —

Anna.

Bartholdus! Älä kuole! Älä jätä minua! —

Bartholdus Simonis.

Sinä Anna..... Sinäkö se oletkin..... Sinua niin sydämellisesti rakastin!..... Nyt pyydän lupaustasi ett'es koskaan virka kenellekään kuinka tämän asian laita oikein on ollut. —

Anna.

Sinä pyydät sellaista lupausta minulta, sinä joka olet — voi minua! — rikokseni uhri! —

Bartholdus Simonis.

Pyydän pian!.... Silmäni eivät enää näe sinua ... vastaa pian...

Anna.

Bartholdus! minä lupaan! Mutta älä kuole! —

Bartholdus Simonis.

Jumala siunatkoon sinua Anna!.... Muista min.... —

(Hän vaipuu maahan ja heittää henkensä keveällä huokauksella).

Anna.

Bartholdus! Bartholdus! — Ah! — Hän ei enää kuule minua! Hän on kuollut — — — kuollut!

(Tuskistuneena jää hän nojaamaan Bartholdon ruumiin yli. Viime sanoja sanoessansa on hänen hattunsa pudonnut ja hänen tuuheat hiuksensa putoovat vapaina alas hänen olkapäillensä. Sotureita vasemmalta. Kaksi heistä nostavat pois Gerbertin. Vähän kolinaa muurien sisäpuolella. Burmeister ja hänen taapinsa tulee portista. Yksi lukiolaisvänrikeistä kantaa suurta baneria)

KAHDEKSAS KOHTAUS.

Edelliset ja tulleet.

Burmeister.

Mit' ompi täällä tapahtunut? *(Äänettömyys. Sotureille, jotka seisovat alakuloisina).* — Miksikä niin surullisna? Vastatkaa! — *(Äänettömyys. Burmeister astuu muutaman askeleen eteenpäin ja näkee Bartholdon ja Annan).* — Haa! — ompi surma täälläkin tehnyt tehtävänsä ja kuolo saanut saaliinsa! Ken on tuo Manaan mennyt? —

Kaarle Olavi (tulee kiirusti portista).

Kuinka onkaan täällä laita? Eikö kukaan voi herra evestille antaa vastausta? *(Huomaa Bartholdon. Hämmästyksellä).* — Bartholdus! Ystäväni!

Burmeister.

Hän. Oi surun surua!

Kaikki lukiolaisvänrikit.

Hän!

Burmeister.

Niinkuin mullan mato mielukkaasti hakee parhaan marjan, sen suuremmasta hekkumasta nauttiaksensa, niin tekee ryöstöretkillänsä kuolemakin! *(Annalle).* — Vaan kuka olet sinä murhettiva nuorukainen? Lohduttaakseni sinua muistutan, ett' oli ystäväsi matka loistava, jos lyhytkin! — Vaan

kummaa! — Tuo tukka tuuhea! En sellaista ennen ole nähnyt miehen omaisuutena! — Ken olet? Vastaa!

Anna (nousee verkkaan ja juhlallisesti seisomaan ja katsoo lujasti läsnä oleviin).

Kaarle Olavi (kummastuen).

Pormestarin Anna!

Anna.

Niin olen....

Burmeister.

Mi salaisuus on tämä!

Anna.

Herra evesti! Surullinen ja katkera kertomus olisi minulla kerrottavana — se koskee minua ja minun onneni kohtaloita. Mutta tuon surullisen ohessa voisin myös kertoa toisen kauniin, jalon ja viehättävän kertomuksen — se koskee häntä, sankarikuolemaan nukkunutta. Kuitenkaan en saata kertoa kumpaistakaan näistä kertomuksista, en saata enkä saa — sillä lupaus hänelle, vainajalle annettu sitoo kieleni. — Sen vaan uskallan sanoa, että kaupunki oli vaarassa — ja hän, hän sen pelasti! — Mutta millä hinnalla! — Hänelle se maksoi hengen nuoruuden hellimmässä kukoistuksessa — minulle tämä hänen pelastustyönsä tuli yhtä kalliiksi — sillä minulle se maksoi sulhaiseni, lemmittyäni! —

(Hän kätkee kasvonsa käsiinsä).

Burmeister (Annalle).

En tunne, nuori ystäväni, onnes kohtaloita ja lupaus kuolevaiselle on pidettävä pyhänä — mutta jos oli *hän* sun ylkäsi, niin sinulla on syytä itkeä ja murhettia! Ei kenkään kerrassaan voi enemmän kadottaa, kuin sinä kadotit! —

Anna.

Niin.... Itku, murhe — ne olkoot iloni ja lohdutukseni nyt tästälähin, naimatonna leskenä kuin astelen siks' että haudan rauha toivottu mun sulkee rauhaan rajattomaan! Oi että olisi se hetki läsnä!

Burmeister.

Vaan tyttö, sinulla myös omi syytä sulhaisestas kerskata! Ei hän kehoita tietä mennyt hautahan, vaan sankartietä ikimuistettavaa! Hän samana päivänä kahdessa taistelussa taisteli, voitti kaksi voittoa ja kuoli voittajana. Siinä oli kunniaa kyllin miehelle vanhemmallekin kuin hän!

(Aurinko nousee ja valaisee seudun ensin vähän, sitte kirkkaasti).

Tuo aurinko kuin nousee tuolla, lyhyestä unestansa herättyänsä, se nähköön — tämä harras rukoukseni on vakaa Luoja! — se nähköön usein tällaisen näön Suomen rannoilla! Niin kauan kuin sen säteet maansa edestä kaatuneitten nuorukaisten kirkkaassa veressä kimaltelevat — niin kauan kotimaallamme on vahva turva ja jalo henki liikkuu kansassa! — Mut' jos ne joskus ventomielten vionoa verta lämmittävät — niin onneton tää maa!

(Amalia, kukkaisseppeleitä kädessä, ja toisia naisia, samaten kantaen kukkaisseppeleitä — tulee portista. Jöns Barrus heidän perässänsä. Toisia porvareita näkyy vallilla).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

Edelliset ja tulleet.

Amalia (kiiruhtaa Burmeisterin tykö. — Häveliäästi).

Herra evesti! Me kuulimme että kahdenkertainen voitto tänään on saavutettu ja että te olette *oikein* tyytyväinen meidän nuorten ystäviemme kanssa. Kovasti riemastuimme siitä sanomasta ja kiiruhdimme lupaustamme lunastamaan!.... Te muistatte..... *(kumartaen iloisesti)*. — Nyt, herra evesti!... *(katsottuaan pitkään Burmeisteriin)*... Vaan mikä!.. Eikö nyt ole ilon päivä? *(katsoo ympärillensä, näkee Bartholdon ja Annan ja säikähtyy)*. — Ah! — Anna! Bartholdus!

(Myös toiset naiset osoittavat suruansa).

Jöns Barrus (astuen esiin).

Oi Herran päivät! (*Hän jää seisomaan kädet ristissä*).

Kaarle Olavi (tarttuu Amalian käteen. Hiljaan, mutta vilkkaasti Amalialle)

— Pitäisitkö minusta enemmän, Amalia, jos näkisit minun tuollaisena, verisenä, kaatuneena?

Amalia (Katsoen hämmästyksellä Kaarleen).

Sitte kuolisin, jos sinäkin Kaarle...

Kaarle Olavi (keskeyttäen).

Hyvä... Jos olisit suonut minun tuollaisena näkeväsi — niin olisit mun pian sellaisena saanut nähdä!

Anna (kyyneleissä).

Amalia kulta! Anna minulle yks' seppele! — (*Saatuansa Amalialta seppeleen polvistuu hän Bartholdon viereen ja silittää hänen hiuksensa pois otsalta*). — Oi armaani! kuinka vaalea on otsasi ja kylmä! Suo minun tehdä tämä rakkauden osoitus sinulle — suo särjettyjen kukkain toinen toisiaan suudella! (*Hän seppelöitsee Bartholdon*). — Ja nyt jäähyväiseksi yksi suudelma! — ensimmäinen ja — viimeinen! (*Hän suutelee pitkään Bartholdoa ja jää sitte polvistumaan hänen viereensä*).

Burmeister.

Yksi vaate vielä puuttuu tuohon kauniin kuolinpukuun. Se ei saa siinä puuttua! Hän toivoi itse sen vaipan alla nukahtaa — tahtonsa pitää täytettämän! — Mä viimeisen teen hänelle kunnian.

(*Hän ottaa suuren banérin ja peittää Bartholdon sillä, kuitenkin niin että hänen päänsä jää paljaaksi. Burmeisterin tätä tehdessä laskevat kaikki sotilaat muut vähemmät liput sekä aseensa alaspäin maata kohti*).

MELODRAMMI.

Anna (hiljaan ja hellästi).

Niin lepää, lepää kultain rauhassa
Ja nuku levollisna haudassa!
Jos joskus kuulet äänen kuiskaavan,
Sun turpees alle tykös tunkeevan,
Niin silloin rakkauttas muistuttelen
Ja lepoon päästäkseni toivottelen.
Vaan koska muiston kukka surkastuu
Sun haudallas ja kuihtuu, lakastuu,
Niin silloin, silloin lakastunut on
Ja rientää luokses — kultas onneton! —

(*Esirippu laskeutuu*).

End of Project Gutenberg's Bartholdus Simonis, by Evald Ferdinand Jahnsson

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BARTHOLDUS SIMONIS ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as

creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found

at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of

a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small

staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.